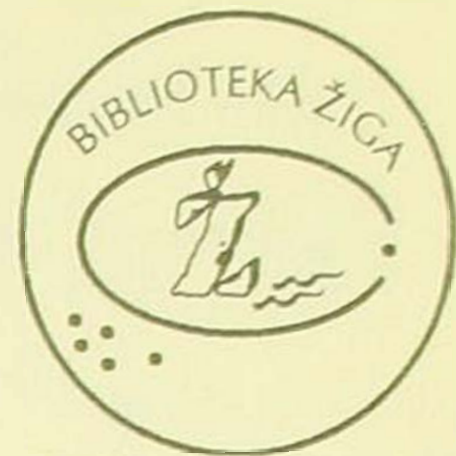

subotički dvotjednik

Godina V. ❖ Broj 92 ❖ 6. lipnja 1998. ❖ Cijena 2 dinara

U novopokrenutoj
Biblioteci Žiga izlaze
knjige:

- Balinta Vujkova
„Pripovitke“,
- Slavena Bačića
„Iz prošlosti gradskog prava Novog
Sada, Sombora i Subotice“, i
- Tomislava Žigmanova
„Raskrivanje“.

Opširnije na strani 11

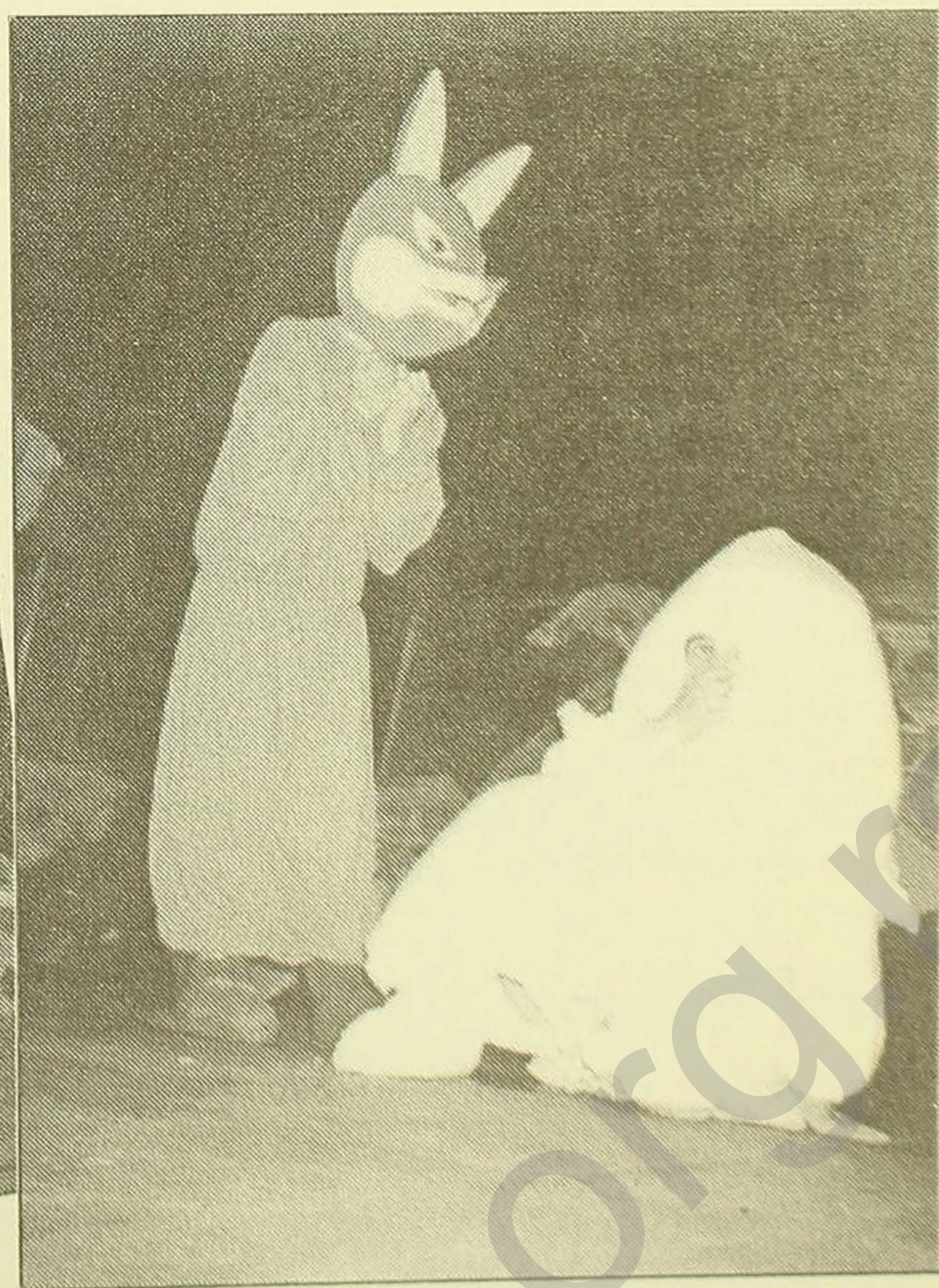
KLINCIJADA

XII. smotra dječjeg stvaralaštva

Subotica. Svibanj. Zadnja nedjelja u mjesecu. Tako već punih dvanaest godina. Preko 1000 djece predškolskog uasta P.U. „Naše radosti“ pokazuju svoj raskošan talent, osebnost, maštu i začuđujuće znanje i vještinu. Tada se održava „Klincijada“. Smotra dječjeg svekolikog stvaralaštva. Nastala na mevinama SLETA, a izrasla u pravu ljepoticu, punu neobičnih mirisa, zavodljivog mirisa i dječjeg poleta. Jednom rječju skrojena za primjeri djeteta. Iz godine u godinu sticala je imunitet na mnoge dječje bolesti“. To je vrijeme kada su djeca u igri na planu, to je njihovih pet

stvaralaštva. Neko tada neko štediti aplauze. Lanovi bride o pljesaka u učenih djeci njihovih nezavršene bivure. Suze i dosnice u nviru na oči. Kliko li je samo tada, energije, vije i ljubavi utrano u „Klincijadu“?! Ove godine je bilo tako. Preko 1300 djece je kroz igru pokazalo delić blistave kreativnosti, koju još nismo „uspjeli“ mi odrasli progušiti. Prije podne predstave su se zbivale u K.P.G.T. sa djecom iz vrtića „Naše radosti“. Ta djeca djecu i najbolje razumiju. Poslije podne predstave su se odvijale na radost odraslih. Tada su majke i tate, bake i djedke, tetke i strine prisutne na svoje najmilije. Prostor K.P.G.T. je bio pretvoren da primi sve zainteresirane. Osim učesnika iz „Naše radosti“ na ovogodišnjoj „Klincijadi“ učešće su imali i predškolci iz Apatina, Bečeja, Čoke, Novog Beževca i Kule. „Klincijada“ je postala privlačna za predstave iz Srbije. Preko 100 točaka raznovrsnog i ba-

Dujo Runje

kut

Čestitamo!

Eppur si muove

(Mili, u ime Uredništva, suradnika i simpatizera „Žiga“)

Vojislav Sekelj

Nakon pobjede Đukanovića u Crnoj Gori

Početak promjena ili uvod u krizu?

Koalicioni savez „Da živimo bolje – Milo Đukanović“, kojega čine Demokratska partija socijalista, Narodna stranka Crne Gore i Socijaldemokratska partija Crne Gore, odnio je na prošlonedjeljnim parlamentarnim izborima za Skupštinu Crne Gore uvjerljivu pobjedu nad Socijalističkom narodnom partijom Crne Gore, koju predvodi Momir Bulatović. Riječ je ne samo o običnoj pobjedi jedne stranke na izborima u državi koja ima stabilnu demokraciju, nego se ovoga puta radi o mnogo važnijoj političkoj činjenici obzirom na posljedice, o čemu su svjedočili ne samo čelnici stranaka u predizbornim mitinzima, već i gotovo svi značajniji faktori međunarodne zajednice. Čak je i išlo i dotle, da je u jednom trenutku Crna Gora na sastancima raznih političkih tijela Europske Unije bila problem od većega značaja nego što je „ratno“ Kosovo.

No, opasnosti od Đukanovićeve pobjede je bila svjesna i vladajuća politička nomenklatura iz Beograda. Jer da nije tako, što bi onda naprasno bila ojačana pozicija Bulatovića njegovom postavkom u fotelju saveznog premijera neposredno prije izbora? Također, što bi bila pokretana cijela „haranga“ na državnim medijima, koja je bila toliko usmjerena protiv Đukanovića da je svojom oštrinom i bezobzirnošću podsjećala na početak devedesetih, kada su u ulozi neprijateljskog objekta bile Slovenija i Hrvatska?

Dakle, očito je i režimu u Srbiji itekako stalo da pobijedi takmac kojega je protežirao iz jednostavnog razloga što bi se na taj način osigurao daljnji opstanak mehanizma monocentričnog vladanja, nesmetano ostvarenje proklamiranih ciljeva politike,...

Ali, dogodilo se suprotno. Tako je pobjeda reformske platforme, koju oličuje predsjednik Crne Gore Milo Đukanović, još jedan u nizu poraza politike koju vodi sadašnji predsjednik SRJ. Jer, nakon nemogućnosti da spase SFRJ svojim konceptom „ravnopravnosti“, zatim pogubne nacionalne politike Srba u Hrvatskoj kojom se dirigiralo iz Beograda, a čije posljedice najviše osjećaju najneviniji – narod, zatim gubitka nad kontrolom bosanskih Srba čiju vladu predvodi socijaldemokrata Dodik, gubitka vlasti u svim većim gradovima u Srbiji, te na koncu po svemu sudeći i Kosova, zvanična srbijanska politika doživjela je još jedan ozbiljan poraz. Istina, nad ovim porazima ne likujemo, zbog cijene koja je za njih plaćena...

No, važnijim se čini pitanje što će biti dalje. Hoće li se proces reformi koji je iznio Đukanović, a čija realizacija nužno pretpostavlja radikalnije promjene odnosa u federaciji, te izmjenu nekih saveznih zakona, moći realizirati. To jest, kako će se dalje odvijati odnosi između dvije federalne jedinice ove najmanje Jugoslavije, budući da postoje sada dvije različite platforme poimanja društva? Je li nam predstoji početak promjena ili pak uvod u već videne krize s pogubnim posljedicama? U svakom slučaju, bit ćemo svjedoci bez obzira u kom se pravcu odvijalo. Međutim, priželjkujemo pozitivne učinke, te nekog Đukanovića i ovdje.

Tomislav Žigmanov

Čestitka Gospodinu Milu Đukanoviću, predsedniku Republike Crne Gore

Poštovani gospodine predsedniče!

Srdačno Vam čestitam u svoje i u ime Saveza vojvodanskih Mađara za postignuti uspeh na republičkim i lokalnim izborima Crne Gore!

Hteo bih naglasiti da smo sa posebnom pažnjom pratili tok izbora, jer smo ubedeni da za Jugoslaviju postoji samo jedan put, onaj koji ste i Vi izabrali – integracija u Evropu. Primite naše priznanje što ste doprineli održavanju poštenih izbora, čime ste ponovo dokazali da ste istinski borac u ostvarivanju demokratskih procesa u Jugoslaviji, za što se zalaže i Savez vojvodanskih Mađara.

Nadamo se da ćete biti istrajni u započetom radu, za šta Vam želimo puno uspeha!

Sa poštovanjem, predsednik SVM

Kasza József

K I O P I Z M I

- Kad god vidim njegovu sliku plakat bih hrio.
- On je tolika veličina da smo mi uvijek u njegovoj sijenci.
- Šutim. Oštrim jezik.
- Mi smo rječit narod. Imamo puno rijeka.
- Dok radim, sanjam kako da zaradim.
- Mnogi prosvjetni radnici više ne vode Dnevnik, ali ga zato obavezno slušaju.
- Svijet nas opet nije razumio, ali mi ne želimo posrednika.
- Da nije RTS ne bih znao da me oči varaju.
- Kada sutra svane, tada je opet danas.
- Za mnoge žene bitan je struk, a ne struka.
- Naši unutrašnji organi stalno rade. Otuda oko nas toliko đubre.
- Ne idem više ured, pa makar kršio javni red.
- Donosim najvažnije državne odluke, ne čitam ih. Ja sam poštar.
- Više ne čujem. Boli me uho!
- Vlada narodnog jedinstva je dokaz da kod nas još može vladati jednomylje.

Dajo Ranje

Ovaj broj „Žiga“ izašao je uz potporu Fonda za otvoreno društvo

Čitajte nas i na Internetu:

www.tippnet.co.yu/zig/

6. lipnja 1998. broj 92

Izdavač: HKC „Bunjevačko kolo“

Adresa: Trg cara Jovana Nenada 15, 24000 Subotica

E-mail: zig@tippnet.co.yu

Tel: ++381 24 28 334

Telefax: ++381 24 28 334

Žiro račun: 46600-678-7-3551

Osnivač:

Vojislav Sekelj

Glavni i odgovorni urednik

Tomislav Žigmanov

Uredništvo:

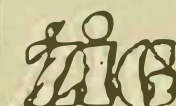
Jasmina Bačić, Mirko Kopunović, Vojislav Sekelj

Tehnička urednica:

Jasmina Bačić

Tisak: „Globus“, Subotica

List je registriran kod Ministarstva za informiranje Republike Srbije pod brojem 1620 od 25. travnja 1994. godine.

izlazi svake druge subote

„Žigov“ NASLOV IZMEĐU DVA TJEDNA

Наставља се шиканирање Борских новина

СТОТИ ПУТ НА СУДУ

BORSKE NOVINE, 28. MAJ 1998.

POGLED IZ NOVOG SADA

Motike i kompjuteri

Neko je već primetio da je komunistima u Titovoj Jugoslaviji trebalo osam godina da sklone iz nastave osam profesora (i to na taj način da su radi njih osnovali poseban naučni institut), a Miševićim socijalistima i radikalima bilo je dovoljno nekoliko godina da bi sve fakultete sveli na razinu seljačkih radnih zadruga, na njegovu načinu da rektore, dekane i profesore menjaju poput nadležnika u vreme berbe.

Smrtnu presudu nauci potpisao je Milan Milutinović, trenutno zaposlen kao predsednik Srbije, a pre četvrt veka jedan od najvažnijih pomenute osmorice sa fakulteta, i ona je već postala nepobediva. Ovaj režim i njegov vođa lično najviše se plaše obratnih i pametnih ljudi. Niko im nije tako zagorčavao život kao studenti: u martu 1991., u junu 1992., a pogotovo od novembra 1995. do februara 1997. Oni su se tokom nekoliko godina neukom rugali vlasti, razotkrivajući svu njenu duhovnu i moralnu prazninu i primitivizam, sav besmisao poretka zasnovanog na vlasti i ličnosti okružene gomilom ulizica i bespogovornih izvršilaca.

Jednom je morala da usledi surova kazna. Zašto baš sada? Zašto su u vlast ušli JUL i radikali, stranke gotovo identičnih političkih nazora, čija suština se svodi na to da režim treba da nadzire svaki korak svakog pojedinca, svaku ustanovu i instituciju. Mira Marković i Vojislav Šešelj potiču iz istog ideološkog šinjela, pa se od njih može očekivati jedino vaspostavljanje poretka viđenog u Kambodži ili Il Sungovoj Koreji ili Kastrovoj Kubi.

Univerzitet, čini se po prvim reagovanjima, ovaj put nema šta da se odbrani. Tokom pomenutih ranijih protesta studenti

su branili demokratiju. Sada, kad su oni na udaru, nema ko da im pritekne u pomoć. Pre godinu i po uz njih su bile stotine profesora. Danas – samo nekoliko desetina. Razlog je u tome što profesori, po novom Zakonu, do početka avgusta treba da potpišu ugovore o radu. Pošto neposlušne čekaju otkazi i pošto je jasno da ih neće dobiti baš svi, već samo oni koji su se najviše isticali u prkošenju režimu, većina je pognula glave u nadi da će sačuvati radno mesto.

Kad je reč o studentima, vlast ih uverava da novim Zakonom ništa nisu izgubili. Ako poveruju obećanjima, već u septembru će to platiti, s debelom kamatom. Dobiće nove profesore, nove nastavne programe i nova pravila ponašanja. Ko se ne upiše u JUL/SPS/SRS, moći će samo da sanja diplomu.

Cinjenica da je partija Mire Marković na crnogorskim izborima dobila samo 189 (i slovima: stoosamdeset devet), a Šešeljeva manje od dva procenta glasova, govori da u društvima gde ima makar malo demokratije njihovi nazadni i opaki nazoni nemaju nikakvih šansi. Crnogorsko društvo je, nema sumnje, u ovom trenutku politički daleko zrelije nego srbijansko. Mada ni od Mila Đukanovića ne treba stvarati uzor demokratije, za Srbiju on to jeste. Srbija, što je najgore, nema svog Đukanovića niti političkih snaga koje bi mogle da se suprotstave ovdašnjem antievropskom i anticivilizacijskom troglavom režimu.

Bude li slomljen i Univerzitet, takva snaga se još dugo neće ni pojaviti. Hoće li Univerzitet pristati da mu kidaju komad po komad mesa? Pošto je dosad uvek imao hrabrosti i izdržljivosti, teško je poverovati da će se u odlučujućem okršaju predati bez borbe. Bilo kako bilo, svaki dan važenja novog Zakona o univerzitetu jeste dan nazad u prošlost. A Srbija je i bez toga bliža vremenu kad je pravo bogatstvo bila motika, nego eri kompjutera.

Mihal Ramač

Lapsus memoriae

Mala radionica prevara

La Bizmark nije rekao da je „novinar čovek koji je promašio profesiju“, ja bih to (sa)znao. Ovako, olakšao mi je život na putu jednog saznanja i kako znam na čemu sam, kao „promašen“ u pravu i na besmislice.

Šta danas, ustvari, ima smisao teško je dokumentovati. Jer, što mi se činilo logično-smišljeno u bliskoj prošlosti bilo je u ovo tupo zatupljivanje i iskorišćeno u ideološke svrhe. Koji bi to kompjuter mogao zapamtiti? Sve što je rečeno i obećano, a nije ispunjeno. Bar ne onima kojima je namenjeno.

Lapsus memoriae hara kao Kamijeva „Kuga“ u Oranu. Zabrinjavlja se i, što je najgore, oprašta, ono što je bilo juče, a tako će biti i sutra. U međuprostor delovanja takve ideologije ubacuje se i satira, ali „za one druge“. O mojima i meni, međutim, ili lepo reći ili lepo govoriti. Uostalom, kako bi i moglo drugačije sada kada obeležavamo, proslavljamo, zaokružujemo, manifestujemo; kada kada su se nad nama nadvile mračne sile, terorizam i separatizam; baš sada kada imamo godišnjicu, svečanu sednicu, jubilej, savetovanje, uručivanje priznanja i pohvala, zahvalnica, i drugih znački; kada svečano i simbolički započinjemo, još više otvaramo, proglašavamo, posebno naglašavamo, podcrtavamo, ističemo. E, u takvim okolnostima dileme ne sme da bude, jer mi vredimo zato što proslavljamo, a proslavljamo zato što

vredimo...

O sopstvenim obmanama, naravno, ni reči. Dimne zavese za jednokratnu upotrebu uspešno obavljaju zadatak. Iracionalna ponašanja mase neophodne za uspešnost vladavine obmana mogu se objasniti samo religijskim opijumom ili virusom gubitka pamćenja.

Brze pruge, Europolisi, autostrade, dvojna državljanstva, iskorenjenost kriminala, sumrak birokratije, povećanje proizvodnje i standarda, otvorenost granica, lepši život.

O, Bože moj, da li se sve to može izdržati?

Piramidna povezanost malih prevara na koje se s lakoćom naseda, uspostavljena je od najmanjeg zaseoka pa sve do vrha vlasti. Dok sistem funkcioniše, niko nikome nizašta ne odgovara. Kada nešto zaškripi, krivaca je puna fioka. Trojanskih konja ima više nego ergela, Ali-babe regrutuju razbojнике svesti u informativnim kućama jednomljlja i sveopšte ideološke zaslepljenosti.

Treba li u geografiji ili svesti ići daleko i potkrepiti taj i takav oreol današnjice? Ne, nikako. I Subotica je deo sveopšteg miljea u kome je obećavano i naobećavano, od najmanje političke partije pa do lokalne vlasti, mnogo toga što nije ispunjeno. Kriv je, naravno, neko drugi. Mi nikada nismo krivi, a pogotovo nikada nismo lagali.

A ako me pitate šta je sve to naobećavano, a neispunjeno – ne mogu da se setim.

Jednostavno lapsus memoriae.

Milenko Popadić

PLAST PRINT
STAMPARIJA
Preradovičeva 6

ELEKTRO-MIX
INSTALACIJE
EL. UREĐAJI
APARATI ZA
DOMAĆINSTVO
Tel 024 / 35 17 4
Sonja Marković 31

Gemini - commerce
SUBOTICA, Lenjilnov park 1/11, ☎ 551-093, 552-087
KANCELARIJSKI MATERIJAL I PRIBOR

SVJET/ONAZOR

ZKB Bulatović je pobedio – ali u Žabljaku, Kolašinu i Pljevljima! Čestitamo! U preostalim mjestima Cgne Gore, DA živimo bolje! – Milo Đukanović je dobio s ogromnom većinom parlamentarne i općinske izbore i potukao do nogu Slobinog Moma! E to već neka čestita Perović i njegovih 6% liberala! Budući da će odsad republička delegacija u Saveznoj skupštini biti kontra svega predsjedniku SRJ, lijepo se ne zna kad će se ta skupština konstituirati tj. ne znamo, a također niti kad će se sastati Savjet obrane SRJ gdje je Milo obavezan a neopoziv član! U svakom slučaju imat ćemo neku čudnu federaciju, oni neće da se otcijepi, a ovi ih tjeraju, Milo bi trijumfalno u Beograd al nije to. N.Y. ili london, Paris ili Roma, pa da mož kad očeš, bojimo se da će to više sličiti odnosu Kine i Hong-Konga, jedna zemlja dva sustava ili tako nešto sličnoga. Bože mili čuda velikoga, kad se šćaše po zemlji Srbiji...

ZKB Predstoji nam tjedan virtuelne kulturne autonomije vojvodanskih Hrvata u Zagrebu 15 –21 lipnja. Pokazat ćemo šta smo mogli uraditi na polju kulture bez dinara državne pomoći, jer mi nismo na budžetu ove države u kojoj smo rođeni. Dakle, o svom ruhu i kruhu imamo folklor, tamburaše svjetske razine, glumce, književnike, novinare i povjesničare pak nešto niže, a slikare akademske i naivne, negdje između. Iza svega je ogromni entuzijazam i čist amaterizam, a eto podrške matične nam države da to i prezentiramo. Kada sam na sesiji Beogradskog kruga pok. prof. Životića, u jesen 1995 u prepunoj dvorani MZ „Terazije“ iznio kako su bunjevački Hrvati 1939. godine u Kraljevini Jugoslavije, imali pravu kulturnu autonomiju u Subotici, Hrvatski dom, Hrvatsko akademsko kulturno društvo „Matija Gubec“,

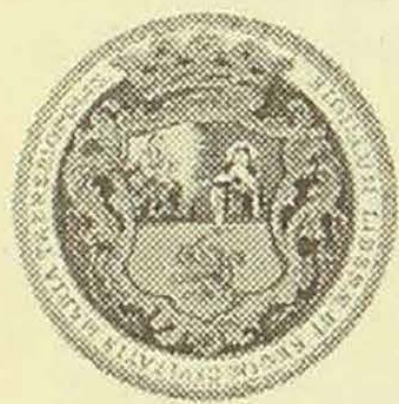
Hrvatski pjevački zbor „Neven“, Pučku kasinu, HNK „Bačka koja je igrala u Hrvatsko-slovenskoj ligi, veličanstvenu proslavu 250 obljetnice dolaska bunjevačkih Hrvata u Podunavlje i da do Subotice i ka sjeveru do Budima, u sali je bila primjerna tišina a tada je jedan gromki glas uzviknuo iz prvih redova „Živela Kraljevina Jugoslavije, živio Kralj!“. Profesor Životić, ogromna humanistička osoba, također postradao 1976, odmah je intervenirao i učutkao bukača, objasnivši nazočnima da je taj subotnji prijodnevni skup samo prezentiranje mogućnosti suživota sa majinama i njihovom kulturnom i eventualno političkom autonomijom, ovisno od veličine povjesnih činjenica itd. Pa kada su Beograđani čuli povjest o našoj luturnoj autonomiji 1939, ne i Zagreb kao središte svih Hrvata svijeta vidi i našu virtuelnu kulturnu autonomiju 1998.

ZKB U paketu gušenja demokratskih sloboda donijet je novi Zakon o univerzitetu. Kada su 1975. ili 1976., više se ne sjećam točno, izbacivali svjetski ugledne profesore „praxisovca“ sa Filozofskog fakulteta u Beogradu (jedna od Titovih „čistki“) u Skupštini Srbije, tada delagatskoj, je trebalo progurati i protumačiti jedan nakaradni zakon, za koji je ekspoziciju dao minor srednjoškolski profesor iz Subotice, izvesni Gulka, državni i partijski čovjek, koji se i osobno oborio, čitajući pripremljeni tekst na dr. Zagu Pešić Golubović, Ljubu Tadića, Nebojšu Popov Trivu Indića pa čak i dr. Mihajla Markovića. A ja se naravno točno sjećam, četiri godine ranije, 1972., kada je vlast u osobi istog Gulka, „rasturala“ našu hrvatsku redakciju „Rukoveti“ u Subotici mezaninu Gradske kuće i kad je smijenjeni urednik Laz. Merković tom istom Gulki rekao: „Kako ti možeš suditi o literaturi kada si u životu napisao jedan članak za novine, a i taj jedan sam ti ja napisao!“. Kakve „bulke“ i drugo cvijeće će biti na komesari na univerzitetu, to ćemo tek vidjeti!

Milivoj Prčić

MARGINALIAE ZABATKIENSES

ROY BEAN, SUDIJA ZA VEŠANJE

Baš mi se nešto nije htelo tih dana: svaki čas neka kiša, nigde para (dovoljno), ni ideja (dobrih)... Već se činilo da će mi preostati iščitavanje još jednog nastavka korespondencije Teofila i Svetlane, para koji svojom prepiskom u beogradskom nedeljniku preti da nadmaši slavu Abailarda i Heloise. Istini za volju, emocije u pismima ova dva para su dijametralno suprotne, ali zato Teofilu ne preti opasnost da zbog njih ostane bez one stvari, kao što se to onomad dogodilo njegovom zlosrećnom prethodniku.

Premda, never say never, rekao bi oprezan političar. U našoj javnosti se svako malo pojavi poneki stručnjak koji sva (kriminalna) zla ovog društva nastoji da prikaže isključivo kao pogubnu posledicu loše kaznene politike. Drugim rečima, preblagih kazni.

U folklornoj istoriji Divljeg zapada postoji ličnost sudije Roya Beana, o kojoj je snimljeno i nekoliko filmova. Sudija za vešanje, kako su ga zvali, poznavao je i izricao samo dve vrste kazni: smrtnu, vešanjem, te globu koja je u cent odgovarala svoti koja bi se našla u džepu obešenog.

Treba li reći da je judge Bean (uzgred, istorijska, a ne izmišljena ličnost), kao delilac pravde bio – samozvanac, bez ikakvog obrazovanja, o pravnom da se i ne govori. Mnogo o temi o kojoj bi da govore često ne znaju ni brojni (javni) zagovornici drakonske kaznene politike, premda se među njima počesto nađu i ličnosti za koje bi se moglo pretpostaviti da su barem prelistale nešto od literature. I statističkih podataka, naravno.

Neću verovatno otkriti nikakvu tajnu ako kažem da se tu i tamo po svetu, uključujući i manje ili više širu okolinu drveta na koje je mister Bean vešao svoje klijente, i danas mogu naći poštovaoci njegovog lika i dela. Eto, i u Subotici, gde se za tu ulogu već nekoliko puta ponudio beležnik koji svoje predloge pečata u lokalnom nedeljniku.

Pa tako kaže kako je „osuditi čoveka na smrt strašno“, te da će protivnici smrtne kazne reći da kriminal ipak nije nestao sa

društvene scene. G. beležnik dozvoljava da je to tačno, priznajući da ga je bilo i posle kao i pre, ali je, veli, „dok su te drakonske kazne trajale, bio sveden na najmanju meru“.

Ovo poslednje nije međutim tačno: kriminološka literatura ne može da navede ni jedan primer u prilog tome. Nije tako bilo ni u Drakonovoj Atini, nije tako, primera radi, ni u azijskim zemljama u kojima je čak i posedovanje minimalne količine droge dovoljno za izricanje smrtne kazne. Narkomanija nije smanjena naprotiv!

Priznajem da sam, za razliku od g. beležnika, protivnik smrtne kazne, jer smatram da država nema pravo da odlučuje o životu svojih podanika. Ma šta oni učinili. U tom smislu podsećam beležnika da ne stoji ni njegova tvrdnja kako se „u svim zemljama sveta“ za ubistvo policajca („pogotovo od strane terorista“) „neopozivo izriču smrtne kazne“. Ma koliko to on možda voleo u svetu je sve manje zemalja u kojima se praktikuje smrtna kazna. A ako zaista želimo u Evropu, treba se podsetiti da je jedan od uslova za ulazak u društvo uredenih i uljudenih država upravo – ukidanje smrtne kazne.

Odgovarajuća kaznena politika je nedvosmisleno potrebna ali se u savremenom pravu pod tim ne podrazumeva – drakonska. Praksa najrazvijenijih evropskih zemalja je upravo obrnuta. Vizura međutim iz koje g. beležnik gleda na probleme kaznene politike u najmanju ruku odgovara postulatima Drakonovih zakona, za koje se govorilo da su „krvlju pisani“. I to, pod uslovom da se zanemari njegovo zalaganje za likvidaciju pretpostavljenih terorista, na licu mesta, bez sudskog postupka i presude!

Kazniti u gnevu ne znači kazniti, nego svetiti se, kaže stara italijanska izreka. Cinični Bernard Shaw je to u svojim „Maksimama za revolucionare“ rekao drugačije:

If you strike a child, take care that you strike it in anger, even at the risk of maiming it for life. A blow in cold blood neither can nor should be forgiven – „Kad udarite dete, nastojte da to bude u bijesu, čak i pod cijenu da ga zauvek osakatite. Hladnokrvni udarac niti se može, niti bi se smio oprostiti“.

A šta je drugo smrtna kazna do hladnokrvni udarac. Najhladnokrvniji mogući.

Đorđe Dragojlović

Lider

gledajte grupu dece kako se zabavlja u obližnjem parkiću. Jedan se namo ljulja i mašta da postane dramaturg. Drugi rovari po pesku, odsutan i zanesen igra kule i gradove. Treći je u cveću, igra venčiće sa devojkicama. A četvrti sam ozbiljno stoji po strani, ruku uvučenih u džepove, napeto posmatra okolinu, samoinicijativno vlada situacijom. To je on - lider.

I tako uvek biva, u grupi od dva ili dvestotinedva čoveka, da se neko ko želi da komanduje, da naređuje, kako bi od sebe napravio autoritet ili napravio kult sopstvene ličnosti. Praktično, na svakom koraku možete naći ljude za koje će Vam reći „on ima leaderske ambicije“. Meni su takvi najsmješnjiji.

Kako prepoznati Lidera? Vrlo lako. Setite se dana kada ste išli u školu, Lider je bio onaj u kojeg su svi predavači imali najviše poštovanja. „Oh, kako ti zrelo razmišljaš,“ - ako ovo nekom govorete hiljadu puta, on će stvarno da pomisli da on zrelo razmišlja. Lider je obično najbolji učenik u razredu; on sebi ne sme dopustiti da postoji neko bolji od njega u bilo čemu. Najbolji je i u fudbalu, što ga posebno čini popularnim u redovima plahovitih devojčica. Ako nije najjači, onda će njegov drug biti najglomazniji. U prili u školi, razume se. Lider, narcisoidna sveznalica, izgara i digne zbog slave koju uživa. On se, recimo, nikada ne igra sa svojim vršnjacima. Ne, on će da stane po strani, zajedno sa profesorom, i odatle da posmatra svoje zadihane drugare...

Lider će na kraju školovanja dobiti najviše ljubavnih pisama od svojih treperavih drugarica, koje mu se kunu u večnu ljubav i koje će mu pisati besmislice, koje mogu da izmisle devojčice u vreme pušenja. Lider će teatralno da okonča školovanje, i sve dok se ne pojavi neki novi lik sa „leaderskim ambicijama“, njegovo ime će da se govori po školi. Ali, da li je iko obratio pažnju na onog malog, tištog, bubuljičavog iz poslednje klupe? Da li je iko primetio kako je njegovo srce? Pod ogromnom senkom koju je napravio

Lider, sakrivene su bile sve prave ljudske vrednosti...

Lider, potom, odlazi u vojsku. Suze i poljupci. Stotine tinejdžerki je na ivici histerije dok mu maše i u neverici posmatra voz koji ga nosi. On im dostojanstveno maše. Vojska (sa svim svojim nelogičnostima) kao da je izmišljena zbog njega. Imamo nedodirljive - oficire, sa kojima se treba zblížiti po svaku cenu, i rulju - vojnike, koje treba ugnjetavati i maltretirati više puta dnevno, kako bi bezobrazno krdo shvatilo ko je najvažniji. Ko je most između ove dve po svemu različite grupe ljudi. I uskoro, pogadate, Lider je postao desetar, na najbezočniji način ugnjetava svoje drugare, a posebno one bezazlene, naivne, dobroćudne, skromne, povučene i sl.

Onoga dana kada Lider odlazi kući, svaki će vojnik odahnuti, ali se neće pozdraviti sa njim, nasuprot nekih emotivnih podoficira, koji će mu značajno mahati, da bi na kraju, pustili koju suzu, krišom, svakako. Lider se vraća kući! Padanje u nesvest. Stara slava, stare devojke, nove devojke, nove avanture... Po nekom ustaljenom redosledu kojeg naš junak bezuslovno poštuje, vreme je da se nađe posao. Lider se svakako neće zaposliti u fabrici, ili da zida kuće... ne, on će izabrati samo ono što mu donosi slavu i privilegije. Neka bezazlena firma za preprodaju sredstava za higijenu i sl. Možda će se baviti politikom. Ako proceni, svojom leaderskom intuicijom, da su mesta popunjena i da nema niti jedne političke partije u kojoj može da profitira, on će bez problema da osnuje svoju - ličnu. Tamo će lečiti sve svoje bolesne ambicije, trule ideje, gde će ga obožavati horda poslušnika, koji će ga smatrati neodoljivim i nedodirljivim.

Za njega je apsolutno nebitno šta je cilj političkog delovanja i šta je zadatak političkih partija, njemu je najbitniji čopor „proverenih kadrova“ koji ga bezuslovno sluša. Mali Hitler, tako se sam sebi čini većim.

Boris O.

Tóth-optika

SUBOTICA

Telefon: 551-045

RADNO VREME:

Radnim danom 9.30-12.00
16.30-19.00
Subotom 9.00-12.00

Proizvanje očnih pomagala i davanje saveta
za korišćenje istih, svakim radnim danom od
17.00-19.00

POSEBNE POGODNOSTI:

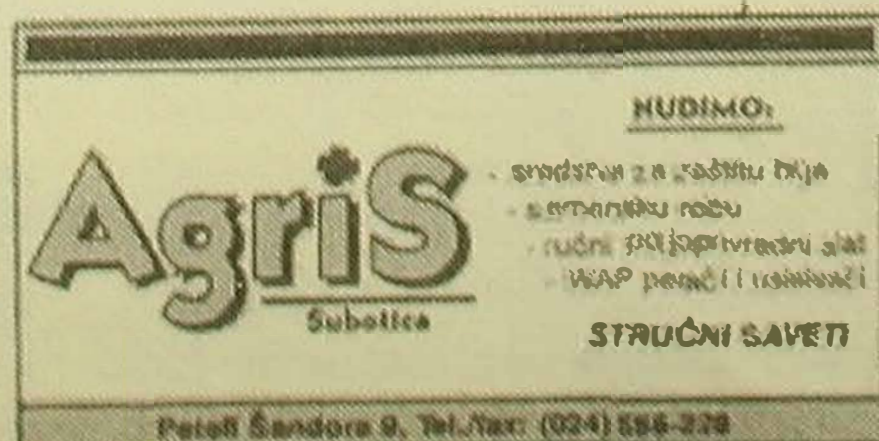
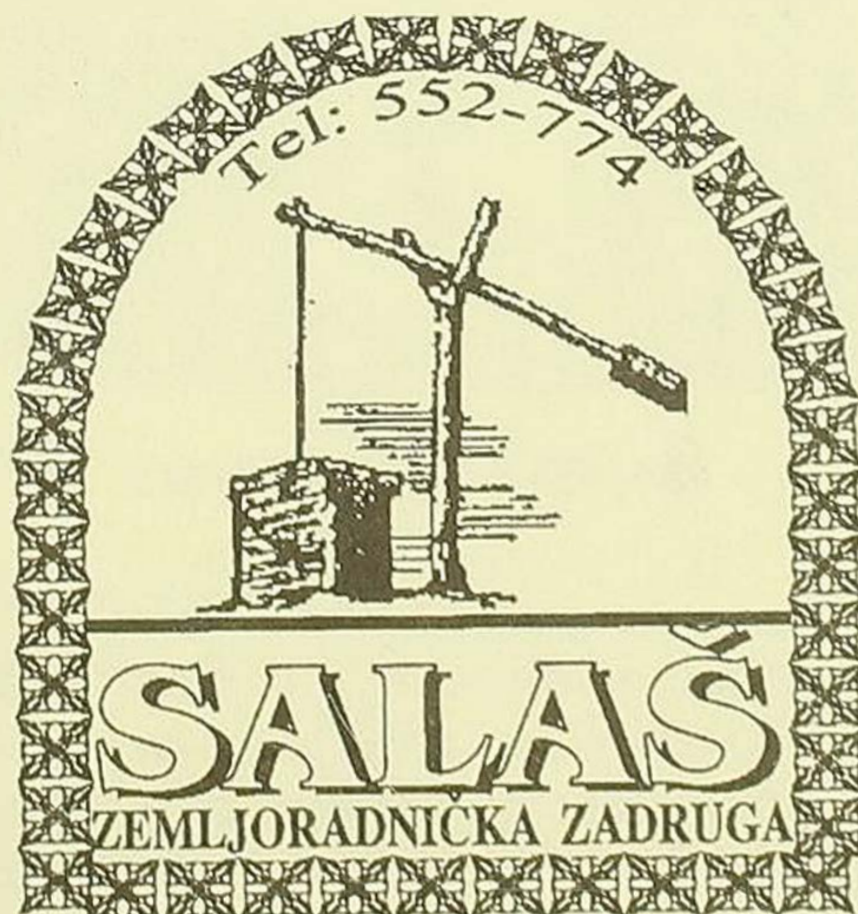
10% popusta kod gotovinskog plaćanja
plaćanje u više rata
mogućnost žiralnog plaćanja

GARANT

PREDUZEĆE ZA
SPOLJNU I UNUTRAŠNJU
TRGOVINU D.O.O.

TRG OKTOBARSKE REVOLUCIJE 87
SUBOTICA

024/25-004 direktor
27-002 komercijala
29-042 maloprodaja
28-537 magazin
telefaks 024/26-719

TippTopp
System

Postanite prijatelj Interneta!

Predstavite svoju firmu svetu! ✓

Izradujemo www prezentacije i držimo ih na Svetskoj mreži

Kompletna ponuda internet servisa ✓

Subotičko čvorište je kod nas

Naučite koristiti Internet i Vi ✓

Kurs traje 16 časova

Sve INFORMACIJE možete dobiti u
našem Informativno-prodajnom centru

✉ BRAĆE JUGOVIĆA 5

Radno vreme: 9 - 19 sati

☎ 555-765

E-mail: admin@tippnet.co.yu

Home Page: www.tippnet.co.yu

PRIVATNO PREDUZEĆE - MOLOVANJE I FARBANJE

TON

Bulović

TRG CARA JOVANA NENADA 15.
Tel./Faks: 024/23-467

Branko Horvat, predsjedavajući Foruma hrvatskih institucija i organizacija Vojvodine, predsjednik Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva „Matija Gubec“ iz Tavankuta

FORUM TREBA PROFESIONALIZIRATI

Prvi ste predsjedavajući Foruma.

B. H.: Nastala je potreba za imenovanjem predsjedavajućeg, odnosno da se institucija predsjedavajućega ustali. Eto, igrom slučaja je Branko Horvat taj koji je izbaran za prvog predsjedavajućeg.

Zbog čega mislite da je to igra slučaja?

B. H.: U okviru Foruma ima nas više koji su isto tako mogli biti vrlo odgovorno predsjedavajući, tako da je, eto, slučaj htio da to budem ja.

Nije li ta igra slučaja posljedica nezgodnih sukoba unutar Foruma?

B. H.: Mislim da nije, da je to jedna odluka u datom momentu, odnosno odluka trenutka.

Forum nije HNV

Kao predsjedavajući izabrani ste na godinu dana. Što je to što je ipak dovelo do odluke da se u Forum uvede institucija predsjedavajućeg?

B. H.: Vidite, Forum radi, postoji tri godine i tijekom rada, nastala je potreba za organiziranim, za konkretnijim radom. Samo se po sebi nametalo pitanje kako unaprijediti rad Foruma da bi on imao kontinuitet, kako bi bio učinkovitiji itd., te je onda jedan od prvih koraka bio taj da imenujemo predsjedavajućeg koji će osigurati kontinuitet i učinkovitu provedbu onih odluka i planova koji se donesu na Forumu.

Ne liči li malo, ovako koncipiran Forum, na Hrvatsko nacionalno vijeće? Može li to biti neki začetak?

B. H.: Mi smo od početka govorili da Forum nema političkih pretenzija, on je nastao spontano iz potrebe. Znači, skup problema koje su sve institucije i organizacije imale tijekom rada nametnule su razmišljanje oko koordinacije, međusobnog sučeljavanja, međusobnog pomaganja. Iz tih razloga i u tom kontekstu rođena je ideja Foruma.

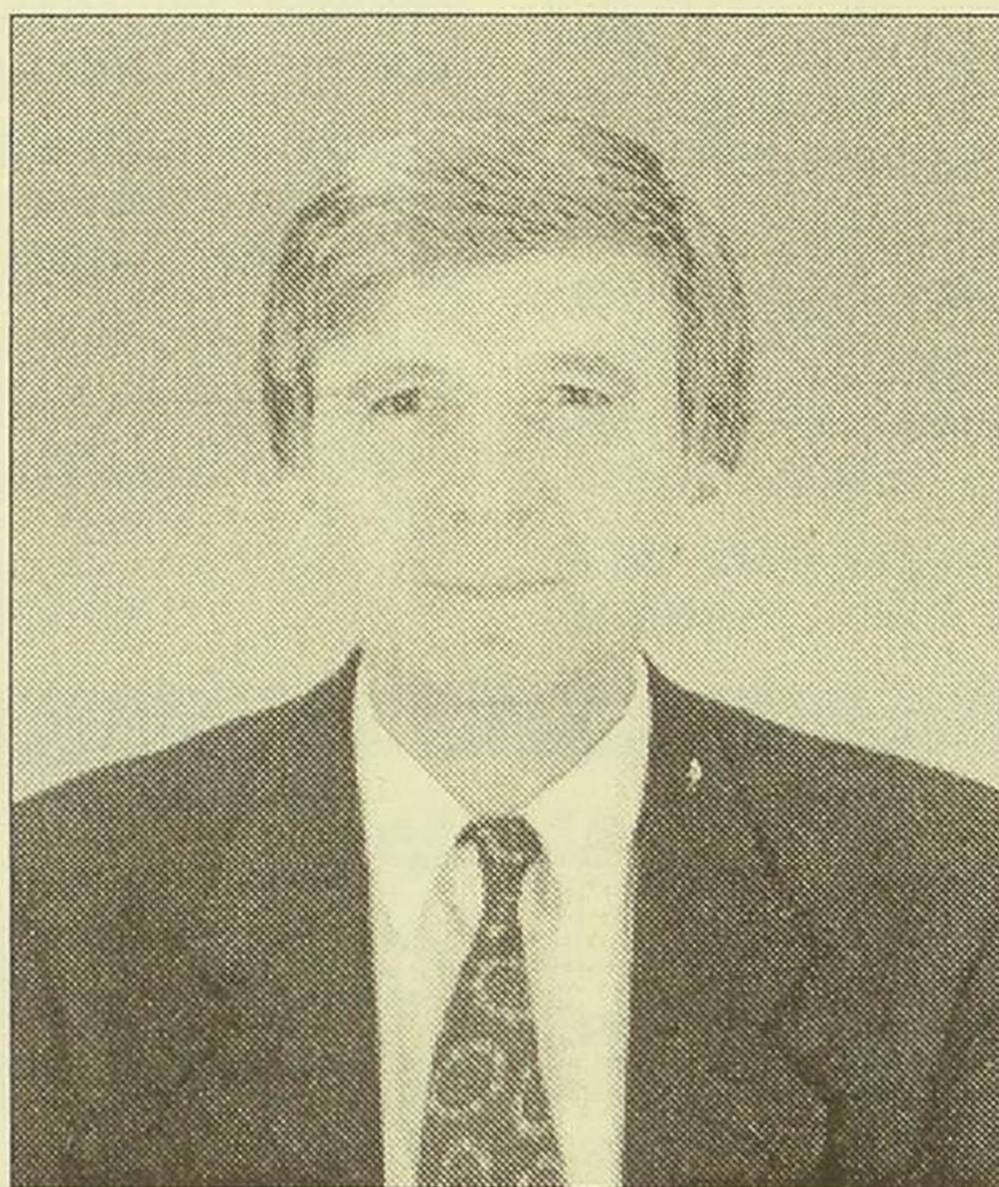
Kako ocjenjujete dosadašnji rad Foruma?

B. H.: Nisam do kraja zadovoljan, jer mislim da su ove protekle dvije godine prošle u traženju koncepta rada Foruma, odnosno na neki način traženja samoga sebe. Činjenica je da smo počeli rad u Forumu, sastajući se i razgovarajući o problemima. Uvidjeli smo da pitanja na koja bi trebalo davati odgovore i realizirati ih ima mnogo. Ispostavilo se da Forum na neki način treba profesionalizirati glede učinkovitosti i davanja odgovora na pitanja koja se nameću tijekom rada Foruma.

Do sada je rad Foruma, kako mi se čini, svoje težište stavio na predstojeći Tjedan Hrvata Vojvodine u Za-

grebu. Ima li on još neke šire sadržaje u budućnosti ili mu prijete opasnost da se ovdje ugasi?

B. H.: Mislim da imamo možda i sretnu okolnost da nam se na samom početku rada Foruma nametnuo zadatak organiziranja Tjedna Hrvata u Zagrebu, što je ozbiljna manifestacija, ozbiljna organizacija s puno sudionika. Moramo priznati da je Tjedan angažirao rad Foruma u velikom procentu. Osobno mislim da je manifestacija Tjedna natjerala sve nas koji smo uključeni u Forum da razmišljamo o tome kako unaprijediti taj međusobni rad i

Branko Horvat

međusobno komuniciranje. Smatram da ćemo iskustvo iz toga sasvim sigurno prenijeti u naredni period kada Tjedan bude završen, kada ova manifestacija prođe, jer mi imamo priličan broj nedovršenih zamisli koje ćemo zacijelo staviti na program rada Foruma.

Slijedi registriranje

Podrazumijeva li to novi statut Foruma, jer ga Forum još nema. Znači li to da se Forum institucionalizira s namjerom da se registrira, da bude jedna čvršća ograničena organizacija a ne samo asocijacija slobodnih pojedinaca?

B. H.: Ne smatram da je jednom za svagda koncipiran rad Foruma kao i njegov profil rada. S Forumom se počelo na jedan neformalni način, ali vrijeme je pokazalo da su potrebe za organiziranim djelovanjem velike, te iz tih razloga Forum možemo promatrati jednim dinamičkim načinom života koji će se zacijelo vremenom mijenjati.

Treba li on biti registriran kod

državnih organizacija, imati svoj pečat i svoje ime?

B. H.: Snaga Foruma je pojedinačnoj snazi članica, i tu na neki način podvlačimo crtu. Međutim, nameću se pitanje i osobno mislim da će biti vrlo blizu kada ćemo razmišljati i o tome da Forum treba izdići, i da se on treba registrirati i da budne pravno lice.

Dugo godina ste prisutni u raznim društveno-kulturnim organizacijama. Ne čini li Vam se da među samim Hrvatima u Vojvodini, Jugoslaviji, postoje razni sukobi i neslaganja, o temeljnih pitanja očuvanja njihovog integriteta i njegovanja nacionalnog bića?

B. H.: Osobno mislim da među velikim dijelom našega naroda nisu velike razlike i nisu velike podjele. Prije bih rekao da su to proizvodi recidiva vremena u kojemu smo živjeli; da je to proizvod straha od određenih zabluda i manipulacija, koji je proizveo ovo što je proizveo. Mislim da je Forum na neki način sve ovo stavio u opciju i on mora biti narodni, iza svake članice Foruma stoji jedno ozbiljno i brojno članstvo, to su naši ljudi, to je naš narod koji vjeruje u svoje organizacije pa samim tim mi to moramo poštovati i uvažavati tu vjeru. I Forum to ne smije izgubiti iz vida.

Što smatrate bitnim učiniti tijekom Vašeg predsjedničkog mandata?

B. H.: Tjedan Hrvata Vojvodine u velikoj mjeri nas je angažirao i tu smo posvetili veći dio našeg rada. Međutim moramo biti svjesni da sva naša društva – članice Foruma – imaju svoje sadržaje, programe koje tijekom godine realiziraju. Oni su atraktivni i u nastupajućem periodu i tome ćemo posvetiti pažnju. Ne smijemo zaboraviti i zanemariti da nam predstoji organizacija „Dužijance“ Kolonije slamarki, Velikog prela, kao i drugih programa kojima obiluje naša tradicija. Tijekom mandata truditi ću se da realiziramo jedan konkretan sadržaj koji se tiče očuvanja i njegovanja našeg nacionalnog bića i identiteta.

Galerija na salašu?

Vi ste i predsjednik HKPD „Matija Gubec iz Tavankuta. Što biste izdvojili kao jednu od primarnih manifestacija?

B. H.: U okviru našega Društva imam zacrtan jedan možebitno i ambiciozan program. Pod uvjetima koji su nam svima poznati pod kojima djeluju amaterska kulturno-umjetnička društva, svi ti programi bez samožrtvovanja ne bi se mogli u tom obliku realizirati. Možda smo mi ve-

mlo i umorni, kad mislim umorni hoću reći da su sva ova društva nosioci duhovne kulture jednoga naroda, ali društvo, na žalost, ne cijeni to adekvatno. Najozbiljnija i najznačajnija manifestacija koja nam prethodi je Kolonija slamarki, na koju smo veoma ponosni. Pored ovoga, imamo folklor koji njeguje izvorne bunjevačke igre kao i druge vidove rada na promoviranju kulture u ovim našim prostorima.

Koliko mi je poznato, predstoji Vam 13. po redu Kolonija slamarki. Mnogo je truda uloženo za ovo vrijeme, i stvorena su vrijedna umjetnička djela. Jesu li ona dostupna široj javnosti?

B. H.: Da podsjetim: prva likovna kolonija u Tavankutu organizirana je 1962. Premda je predstojeća Kolonija slamarki trinaesta po redu, mi je doživljavamo puno starijom, jer ona zapravo ima kontinuitet od te 1962. Drugi dio pitanja je vrlo zanimljiv. Imamo dosta bogat fundus likovnih radova, svaki rad ljubomorno čuvamo. Veliki je problem to što se radovi većinom nalaze u privatnim zbirka. Znači, oni integralno nisu dostupni široj kulturnoj javnosti, a postoji želja da se u Tavankutu organizira i nađe mjesto gdje bise one mogle prezentirati. Na žalost, ova vremena nisu dopustila da se ta ideja realizira. I dalje postoji nekoliko izuzetno dobrih idejnih rješenja za takav prostor, no problem su novci. Vrijednost koju posjedujemo nastojimo štuvati i za sada to uspijevamo. No, adekvatni prostor nemamo, to je pohranjeno u raznim podrumima i magacinima. Tek s vremena na vrijeme, prigodom organizacije kolonija dio tih umjetnina se prezentira, što je šteta.

Je li grad, tj. lokalna samouprava pokazala interes za otvaranje jednoga takvoga prostora? Reciro, da se neki salaš u tu svrhu adaptira?

B. H.: Moram priznati da u posljednje vrijeme nismo smome gradu podnosili zahtjeve za otvorenje takvoga objekta. Ranijih godina program je predstavljen gradu, ali do konačne i konkretne realizacije do danas nije došlo. Zbog tih uvjeta pod kojima svi živimo, naša ideja o otvaranju jedne galerije na salašu ili u sličnom prostoru jednostavno je skinuta s dnevnoga reda. Zgrada na koju smo reflektirali sada se nalazi u privatnom posjedu. Ali, u ovom trenutku nemamo zgradu koja bi upravo u potpunosti odgovarala jednj takvoj namjeni. No, o tomu drugom prigodom.

Jabuka kao tekuće pitanje

Vi ste zaljubljenik voćarstva i bavite se uzgojem jabuka. Kakvi su ovdje problemi, s obzirom da je Tavankut poznat po voćarstvu?

B. H.: Pored moje ljubavi i angažiranja na kulturnom planu, ja sam zaljubljenik i voćarstva. U proizvodnji jabuka sam dosta dugo prisutan i ovdje se javljaju određeni gospodarski problemi – smanjeno tržište, povećanje troškova proizvodnje, problem plasmana na inozemno tržište, sankcije itd... Mi nismo u mogućnosti jabuku "opremiti" i plasirati onako kako to zahtijeva zapadno tržište, mada po kvaliteti samoga proizvoda ne zaostajemo. Doga smo upućeni na domaće tržište, čija je kupovna moć sve manja i manja, a na žalost sama jabuka nije na cijeni kojoj pripada. Ovdje ne mislim na ekonomski moment nego na jabuku kao namirnicu. Prisustvo naših proizvoda na svjetskom tržištu zahtijeva mnogo ulaganja međutim, ona nisu adekvatno praćena od strane samog društva i tu ubimo svi jer bez ulaganja nema ni dobiti. Jabuka kao svevoće jako lijepo simbolički objašnjava i prezentira našu cjelokupnu situaciju.

Znači, s jabukom imamo problema od Adama i Eve pa sve do nezaslužjenih sankcija?

B.H.: (Smijeh)

Može li Uredništvo „Žiga računati na deset gajbi jabuka godišnje?

B.H.: Kako da ne. Samo, želite li to u gajbama ili u bokovima?

Vojislav Sekelj

„U susrit Dova“

U nedjelju 31. svibnja, na blagdan Duhova, HKPD „Matija Gubec“ i Odbor za očuvanje bunjevačkih običaja Župe Presvetog Srca Isusova iz Tavankuta, organizirali su prigodan program. Prvi dio programa činile su kraljičke pjesme u izvedbi kraljica iz Ljutova, Gornjeg i Donjeg Tavankuta. Najmlađi članovi folklornih sekcija KUD „Bratstvo“ iz Ljutova i HKPD „Matija Gubec“ iz Tavankuta predstavili su se spletovim bunjevačkih dječjih igara. U drugom dijelu programa prvi put je u tavankutskom Domu kulture nastupio Subotički tamburaški orkestar kojemu je dirigirao Zoran Mulić. Skladbe Pere Tumbas Haje, Janike Balaza, kao i poznate narodne pjesme uz soliste Antoniju Piuković i Marina Kopilovića slušali smo na početku njihovog koncerta. Nakon toga program se nastavlja djelima Schuberta, Mozarta, Sibeliusa, Tchaikowskog i Smetane. Tavankutaska publika je na kraju bila počastvovana premijernom izvedbom najnovije kompozicije za tamburaški orkestar dirigenta Zorana Mulića – „Španija u mojim snovima“.

Nela Skenderović

Novi statut KUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora

Na osnovu odluke donešene na sjednici konferencije Društva održanoj 16. travnja, u nedjelju 24. svibnja u Somboru je održana redovita godišnja skupština KUD-a „Vladimir Nazor“. Najvažnija točka ove skupštine bila je predstavljanje novoga statuta društva. Na redovitoj sjednici Predsjedništva koja je održana 2. travnja donešena je odluka o izradi novoga statuta s obzirom da je važeći statut terminološki zastario. Novi statut je na osnovu prvih pravila Društva, ostalih statuta Društva i nekih važećih statuta sličnih društava, izradio pravnik Zoran Čota, član Predsjedništva.

Najvažnije promjene u novom statutu su promjena imena društva u „Kulturno umjetničko društvo „Vladimir Nazor,“. Cijeli novi statut napisan je hrvatskim jezikom, a za dalji rad odrednicu daje i član 5. u kome je precizirano da je cilj društva njegovanje kulture i običaja Hrvata Bunjevaca i Šokaca.

KUD „Vladimir Nazor“ od svog nastanka prije 60-tak godina više puta je mijenjao svoj naziv. Od samog početka 1936. godine, društvo je nosilo naziv „Hrvatsko kulturno Društvo „Mirosljub,“. Od 1949. god. Društvo je promijenilo naziv u „Hrvatsko kulturno-prosvjetno Društvo „Vladimir Nazor,“. Pridjev „hrvatsko“ iz naziva je izbrisano 1951. godine.

U nazočnosti većine članova Društva novi Statut je, nakon kraćih pojašnjenja, prihvaćen.

Nela Skenderović

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE

- Subotica, Karađorđev put 2
☎ 55-44-33 (danonoćno)
- Bajmok, JNA 3
(u cvećari „Mariška“)
☎ 762-024 (danonoćno)
- Palić, Jo Lajoša 18
(u cvećari „Orhideja“)
☎ 752-759
- Horgoš, Borisa Kidriča 7
☎ 792-202 (danonoćno)

Budite i Vi član
Biblioteke Žiga!

Putnikova noćna pjesma

Über allen Gipfeln

Nad svim vrhovima
Je mir.
U vršcima svima
Jedva će živ
I dašak još koji biti.
Pjevanje ptice je stalo.
Čekaj: još malo,
Pa ćeš počinuti i ti.

Johann Wolfgang Goethe

HNK „BAČKA“ NA „MAKOVOJ SEDMICI“

U centru pozornosti je s bijelom francuskom kapom i malom kriglom u ruci najveći Netoj – Nesto Kopunović, najbolji nogometaš kojeg je Subotica ikad imala. Uokolo njega su članovi uprave, igrači i ostali simpatizeri – „drukeri“ – a svi skupa NK „Bačka“ Subotica najstariji tadanje i kasnije Jugoslavije, nogometni klub iz 1901 godine koji se 1939 takmičio u Hrvatsko-slovenskoj nogometnoj ligi i tako bio u banovini Hrvatskoj – nediljom posli podne! Ovdje su na izletu na „Makovoj sedmici“, bure piva je puklo, a tu je i gitara i naravno kožna okrugla lopta...

Krležijana

U TMINAMA 1941 - 45

Nijedne staze nije bilo, kojom ne bi bila ulala hajka, i svi su ljudi lutali stramputicama po ružnome mraku, sve tmasijem i sve neprozirnijem. Sva prometala bila su rasprodana za skoroteče smrti i glasnik nesreća, a usled dugotrajnog i dramatski mračnog noćturna odjekivala je naša pijana hrvatska krčma od bijesnog gošćenja siledžija i raznorazne krvave čeljadi, koje se tu skupilo poprilično.

Miroslav Krleža, 1945.

Obiteljski kutak

Neću biti sam!

Malu djecu ne bi trebalo niti nakratko ostavljati samu.

Dijete u prvoj godini života ne podnosi da ga se ostavi samog. Ako zaplače treba mu netko tko će ga nahraniti, utješiti, premotati. Beba nije u stanju odgoditi svoje potrebe, ne može ju utješiti pomissao da će se majka ili otac ubrzo pojaviti. Što slijedi? plakati će sve jače i jače. Čak i ako je beba budna i zadovoljna, ne bi ju trebalo ostavljati nasamo. Nije joj uvijek potreban apsolutan mir i tišina, dobro se osjeća u okruženju ljudi. Beba će radije biti na podu u kuhinji ili u dnevnoj sobi nego neprestano u svom krevetiću. Djeca kojoj je dozvoljeno sudjelovati u obiteljskom životu pun su življa od one koja su zatvorena u dječijoj sobi. Dijete tek krajem prve godine života počinje shvaćati što to znači kada mama kaže *vraćam se odmah*. To *odmah* u početku ne bi smjelo trajati duže od nekoliko minuta. Ako se dijete protiviti razdvajanju makar i na par minuta jer se osjeća nesigurno i prestrašeno, nemojte ga ostavljati samo.

Mila

RAZLIKE IZMEĐU VINA I ŽENA

23. VINO NEMA POTREBE ZA PIDŽAMOM.

24. ZNA LI SLOBODNA ŽENA U ČEMU JE RAZLIKA, NAZNAČENA U NASLOVU DVE RUBRIKE?

James Joyce

Ulysses (12.)

– Topim se – reče – kano što je svijeća primijetila, kada je... Al tiho! Ni riječi više o tome. Kinche, probudi se. Kruha, maslaca, meda. Haines, udi. Njupa je gotova. blagoslovi, o gospode, sve svoje darove. Gdje je šećer? Prokletstvo, nema mlijeka!

Stephen donese iz ormana glavu kruha, lonac s medom i posusu za maslac. Buck Mulligan sjede, mahom rasrđen.

– Kakav je to ćumez? – obrecnu se Stephen. Rekao sam joj, da dođe poslije osam.

– Pit ćemo ga, makar bio i taman – reče Stephen.

– U ormaru ima jedan limun.

– K vragu i ti i tvoje pariške mušice – ljutnu se Buck Mulligan. – Ja hoću mlijeko Sandycover.

Haines se makne s praga te će mirno:

– Evo dolazi žena s mlijekom.

– Bog vas blagoslovio – povikne Buck Mulligan poskočivši sa stolice.

– Sjednite. Sipaj čaj. Šećer je u vrećici. Ne mogu nikako da zgrebem ova prokleta jaja. – Uze čačkati po prženim jajima u zdjeli, a onda ih pljasne u tri tanjura i reče:

– In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Haines sjedne pa natoči čaj.

– Dat ću vam po dvije kovke – reče. – Ali slušaj, Mulligane, čaj ti je isuviše jak.

Buck Mulligan, koji je upravo rezao debele kriške kruha, reče umiljavajućim glasom starice:

– Kada ja pravim čaj, onda je to čaj, štono reče stara majka Grogan. A kad je voda, onda je voda.

– E boga mi, to je čaj – reče Haines.

Buck Mulligan i dalje je rezao komadine kruha i pjevao umilnim glasom.

(nastavit će se)

Iz starog bedekera: Subotica

Znamenitosti Subotice

ALTA DIREKCIJE DRAVNIH ŽELEZNICA

monumentalna
devina novijeg
ena, podignuta na
Vojvode Putnika.

PROSVETNE JEVE

ide Subotica nekoliko
monumentalnih
devina, od kojih je
jedno skrenut pažnj na:
ravni Fakultet,
ilsonova ul. Zgrada je
odignuta 1898. god.

Državna Muška
Gimnazija u Trumbičevoj
ulici, građena je u
renesans stilu god. 1898.
Građanska Škola u
Vilsonovoj ulici
Trgovačka Škola na
Zrinjskom trgu.

Konačno je vredno
spomenuti Gradsko
Pozorište, koje je
građeno god. 1854, u vezi
sa sadanjim „Hotelom
Beograd“. Pozorište je
izgorelo god. 1915., a
ponovo je izgrađeno
1926. god.

Spoljašnji izgled
pozorišta je jednostavan,
ali je zato nutarnje
uređenje i razdeoba
najmodernija i uzorna.
Okružni Sud nalazi se u
vlastitoj palati pored
Parka Kralja Petra.

PARKOVI

Razmerno svojoj površini
Subotica oskudeva
parkovima i nasadima,
pošto u svemu ima samo
dva parka od kojih se
jedan naziva Dudovom
šumom, a drugi

Park Kralja Petra. SPOMENICI

Na trgu Slobode
podignut je 1927. god.
spomenik Caru Jovanu
Nenadu, koji je podignut
prilikom 400 godišnjice
smrti prvog osnivača
zasebne oblasti
slovenskog karaktera u
bivšoj južnoj Ugarskoj.
Car Jovan uzeo je za
Suboticu svoju
prestonicu, te je od
dotle nezatnog mesta
nastao veliki grad.

KUPALIŠTE PALIĆ

Najmodernije uređeno,
te u svemu
nadoknađuje
subotičkim
građanima
pomanjkanje
parkova.
(nastavit će se)

Dodir čarolije...

ZNAK

I, tako, desio se Milo. Ako je tačna ona prastara da nomen est omen, simbolika bi mogla da bude simpatična. Ali... kome je milo, sem onima kojima se snilo?

I tu je problem. Više ne znaš čemu da se obraduješ, nisi siguran da možeš, a još manje da li smeš, da li вреди?... Da se ne bi sutra desilo da si se malčak zaletio...

Pa onda kažeš (sebi, unutra, strogo intimno, bez prisustva svedoka) bolje je da ćutim, biću apolitičan!

E, da, ali tada si se – istog trenutka – do guše uvalio u baš tu istu politiku od koje si hteo da pobegneš. Zato donosiš krajnju odluku: biću apolitičan!

Stari Subotičani, oni koji su, ne mrdajući s mesta, za svog života menjali po nekoliko država, odavno su usavršili disciplinu koja se zove – ne znam ja ništa, ja sam samo pit'o.

A pitanja, i to svakakvih, nikad nije bilo više.

Tu si ih čekao!

Kiro

se smijemo?

Jeste li zapazili da se neki ljudi nikada ne smiju, a drugi se stalno osmehuju ili smiju. Smjeh nije izraz nekog mehaničkog procesa u tijelu nego izraz osjećanja: radosti, vedrine, nezdraganosti, zadovoljstva, nutarnjeg mira.

RUŠE

Nekada davne, recimo šezdesete, netko je počeo rušiti u ime demokracije, slobode, mira, vojislava, bele i glede ostalih imena Univerzitet – BU! Uspjeli su, vjerovatno, do pola i sada nastavljaju rušiti drugu četvrtinu polovice. U toj namjeri uključuje se i dio bedništva „Žiga“ da završnu fazu s preostale tri četvrtine sruši Univerzitet do kraja.

Sve to govori o anatomskoj potrebi izgradnje nove kineske četvrti koja još, na sreću, ne zna za tiananmensku Skadarliju. Stoga, budimo realni: tražimo nemoguće, ponašajmo smo se već jednom kao sav normalni svijet i iz istih razloga uvedimo im sankcije. Pa nek oni malo misle ko smo mi.

(v. s.)

Savjet iz karmića

VAŽNA NAPOMENA

ZA ČITATELJE „ŽIGA“ KOJI SE NALAZE IZVAN OKVIRA NAŠEG ATARA DOJASNIT ČEMO TERMIN „KARMIĆ“.

PODRNETILO RNEŽI VEZANO JE ZA LATINSKU RNEŽ „CARMICCHUS“, ŠTO U SLOBODNOM PRNEVDU ZNAČI: „MNESTO STAVLANJA“.

U NJEGA SE STAVLJA ŽVRSTI, DUGI, ŽILJATI I KORJENASTI PLD. OVA RADNJA (STAVLANJE) UVNEK SE ODVIJALA U ODREĐENOM VREMENSKOM PERIODU. IZ TOGA, NARAVNO, SLJEDI I UZROČNO-POSLEDIČNA RADNJA: NAKNADNO VAŽENJE. VAŽNO JE PRIPOMENUTI DA SE U OVOM ULAGANJU NJE RAZUNALO S NAKNADNIM UMNOŽAVANJEM KAPITALA NEGO JE RAŽEN ISKLJUČIVO NA TEMELJU ŽIVANJA REPRODUKCIJE I ODLAGANJA UŽIT(A)KA.

NA ŽALOST, U OVIM JE KRAJEVIMA KARMIĆ GOTOVO POTPUNO „ŽUMRO“ I JEDINO ŠTO NAS DANAS NA NJEGA PODSJEĆA JEST SAM(O) ŽIN VAŽENJA. FENOMEN U SVEMU JE DA SE OVO ZADOVOLJSTVO RNETIKIH I DALJE ODVIJA BEZ PRETHODNOG STAVLANJA, ŠTO SUVREMENJU EKONOMSKU ZNAJOST OSTAVLJA BEZ VAŽIJNIH OBJAŠNJENJA, A VLASNIKE NJEGOVIH OSTATAKA TEK RAZUMLJIVO USPALENIMA.

(R. Z.)

Pot-kovačnica „Žiga“

Tema

Dimenzija papuča s varijacijama na šušu (Vojo, ti kao i) poslje onog trofaznog, a izgužvanog načina voljenja vlačnih papirnih maramica, zastao podmuklo u trenutku nije, međutim, ozloglašena naprava, muškarcima draga s rajčicom, varijacija devete Betovenove konjičke čete Frenki Belevna.

Noćne posude, u principu, gustog sadržaja, tematskog dihanja, konzumiramo četvrtkom, zaokruženi nebom padajućeg sunca u Frljazu umjetnim zubalom francuske impotencije, šopske salate garnirane zelenim slobinim Marksovcima.

R. S. S.

ZANIMLJIVA MATEMATIKA

1. Svaki put kad pređeš preko mosta tvoj novac se udvostruči. A plaćaš 16 dinara za prelazak. Posle četvrtog prelaska Stipan je ostao bez novaca.

Koliko je imao na početku?

2. Odgonetnite sabiranje

DRUG + DRUG = GORDO

REŠENJE IZ PROŠLOG BROJA:

1. Plavih 1, zelenih 2, crvenih 3.

2. Deset puta

IMENIK ROCKA

THE SPOOKY TOOTH – engleski sastav, osnovan 1967. u postavi Luther Grosvenor (gitara), Mike Harrison (vokal, klavijature i udaraljke), Mike Kellie (bubnjevi), Gregg Ridley (bas-gitara i gitara) i Gary Wright (vokal i klavijature). Izuzetna grupa, „slag“ britanske progresivne muzike (uz „Family“, „Traffic“, „Back Door“ i još nekolicinu), koja se razila sredinom sedamdesetih.

- Probrana diskografija
- It's all about (1968)
 - Spooky two (1969)
 - The last puff (1970)
 - Ceremony (1971)

BRUCE SPRINGSTEEN – američki pevač, gitarist i kompozitor, rođen 23. septembra 1949. u New Jerseyu. Svojevremeno najavljan kao „naslednik Bob Dylana iz električarske faze“, Springsteen je uvek više obećavao no što je u svojoj samodopadnosti i samoponavljanju ostvario. No, u SAD on ima kulturni status.

- Probrana diskografija
- Born to run (1975)
 - River (1980)
 - Nebraska (1982)
 - Born in the U.S.A. (1984)

RINGO STARR – najopušteniji i najzafrkantskije nastrojeni „Beatles“, rođen je kao Richard Starkey 7. jula 1940. i svakako je bio najsimpatičniji i najduhovitiji član grupe. Nakon raspada sastava, oženio se prelepom glumicom i starletom Barbarom Bach (na slici) i snimio nekolicinu, manje-više solidnih solističkih albuma s vrsnom ekipom pratećih muzičara. Ostao je u odličnim odnosima sa svim preostalim članovima „Beatlesa“, čak i u vreme kada ovi međusobno nisu komunicirali. Najviše zahvaljujući njemu, krajem 1984. „Beatlesi“ (bez pokojnog Lennona) ponovo su se okupili i snimili nekoliko novih numera.

Probrana diskografija

- Sentimental journey (1970)
- Beaucups of blues (1970)
- Ringo (1973)
- Goodnight Vienna (1974)
- Stop and smell the roses (1981).

Robert G. Tilby

Drugi svečani koncert subotičkih zborova

Tako zamišljam nebo

U organizaciji katoličkog Instituta za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“, u katedrali Svete Terezije je 24. svibnja održan koncert subotičkih zborova.

Ove godine odazvalo se je osam zborova a svaki je zbor izveo po dvije skladbe duhovnog sadržaja. Pored zborova koji su nastupili i prošle godine, sada smo čuli i mješoviti zbor SKC „Sveti Sava“ pod ravnanjem Veselina Jevtića, koji je izveo dvije skladbe S. St. Mokranjca. Isto tako, ove godine prvi put nastupili učenici sjemenišne gimnazije kao zbor Schola Cantorum „Paulinum“ pod ravnanjem Jozsefa Miocsa. Njihov program činile su dvije skladbe koralnog tipa – jedan grurovski koral i jedna koralna obrada koje su bile osvježenje u odnosu na više ili manje uspješne izvedbe duhovne skladbe klasičnog repertoara.

Program je otvorio Ženski komorni zbor Muzičke škole pod ravnanjem Bakos Elizabete. Prvi na programu, Zbor udruženja penzionera predstavio se kao Ženski komorni zbor kojim je dirigirao Peter Varga, a orguljama pratila Mancika Vad, te kao Mješoviti zbor kojim je dirigirao Murenyi Matyas. Ženski omladinski zbor pod dirigentskom palicom Murenyi Matyasa nastupio je iza zbora penzionera, a nakon „Svetog Sava“ Mješoviti zbor „Sveti Rok“ kojim ravna s. Silvana Milan otpjevao je jednu Mozartovu i jednu skladbu F. Couperina. Mješovitim zborom Muzičke škole ravnao je također Veselin Jevtić a nakon njih zbor domaćin „Albanijski“ pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić uz pratnju orgulja je otpjevao svoj program. Na kraju je nastupio Komorni zbor „Pro musica“ i dirigirao Egeto Gabriella. Završnu skladbu pod ravnanjem Peter Varge pjevali su svi zborovi skupa. Kada se postigne savršenstvo zvuka koje pretpostavlja savršenstvo tehnike a ona nastaje na bazi čovjeka koji je u skladu, bitno početak neba na zemlji.

Nela Skendero

Poznat program IV. Paličkih ljetnih kazališnih večeri

Sedam predstava iz četiri zemlje

POZORIŠTE
POZORIJE
KOSZTOLÁNYI
SZÍNHÁZ

Kazalište „Kosztolányi Dezső“ četvrti je (i posljednji?) puta organizator Paličkih ljetnih kazališnih večeri koje će od 20. lipnja do 22. kolovoza biti održane na Ljetnoj pozornici. Subotičanima će se i Paličanima tijekom ovog perioda predstaviti glumci iz sedam kazališta iz Mađarske, Ukrajine, Rumunjske i Vojvodine.

Čuveno kazalište „Pesti Vigadó“ iz Budimpešte glazbenom komedijom „Doktor úr“ (Gospodin doktor) otvorit će IV. Paličke ljetne kazališne večeri. Tjedan dana kasnije, 27. lipnja, Mađarsko nacionalno kazalište „Illes Gyula“ iz ukrajinskog grada Beregszásza (Beregovo) nastupit će komedijom „Az ember tragédiája“ (Ljudska tragedija), a prvoga dana srpski narodni kazališni ansambl iz Srijemskoj Mitrovici „Sztárcsinák“ (Tvoritelji zvijezda) u izvedbi članova Akademije umjetnosti iz Novog Sada, Ujvidéki Színháza (Novosadsko kazalište) i Drame na mađarskom Narodnog kazališta – Népszínháza iz Subotice. Četiri dana kasnije, 5. lipnja, članovi Narodnog pozorišta iz Kikinde izvest će komediju u tri čina „Preljubnici“. Prvu predstavu u kolovozu odigrat će članovi novosadskog „Tanyaszínháza“ (Salašarsko kazalište) u čuvenoj predstavi Williama Shakespearea „Szentivánéji álom“ (San ljetne noći). Članovi Rumunjskoga kazališta iz rumunjskoga grada Marosvásárhely (Tirgu Mureș) izvest će 15. kolovoza komad „István király“ (Kralj Stjepan), Paličke ljetne kazališne večeri zatvorit će 22. kolovoza Narodno pozorište iz Sombora predstavom „Dekameron – dan ranije“.

Kao i ranije, sve predstave počinju u 21 sat na Ljetnoj pozornici, a posjetitelje iz Subotice organizator je osigurao besplatan autobusni prijevoz. Autobus za Palić polazi u 20.30 ispred željezničke stanice. Ulaznice se mogu rezervirati u kompletu po 30% nižoj cijeni u Narodnom kazalištu ili kupiti neposredno pred početak održavanje predstave.

Aleksandra Selj

NAVRA TITE I

Čekamo Vas svaki dan od 12 do 22
(osim ponedjeljka).

MENI od 12 do 16 sati
PO POPULARNOJ CENI.

Pripremamo i druge kulinarske dukate (specijalitete).
ORGANIZIRAMO svadbe, prigodne svečanosti, poslovne
ručkove, večere, razne godišnjice, godišnjica prvog poljupca,
godišnjica... Izmišljite sami, nije teško, lepše je i lakše.

DOĐITE
izvedite obitelji na nedeljni ručak bar jednom nedeljno.

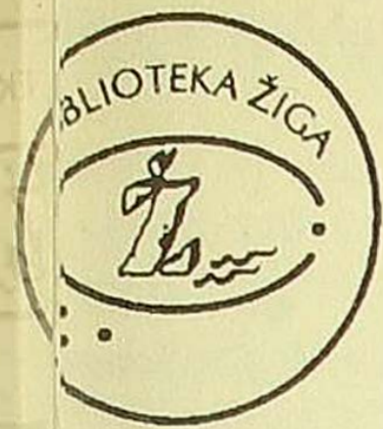
SVAKE NEDELJE BUNJEVAČKA UŽNA.

PRIJATNO!

Prošetajte do PRERADOVIĆEVE 4.

☎ 30-136

Otvorena Biblioteka Žiga

Ovih dana iz tiska izlaze prve knjige novopokrenute Biblioteka Žiga: „Iz prošlosti gradskog prava Novog Sada, Sombora i Subotice“ Slavena Bačića, „Pripovitke“ Balinta Vujkova i „Raskrivanje“ Tomislava Žigmanova. I ovom prilikom „Žig“ želi zahvaliti na potpori tiskari „Globus“ i Fondu za otvoreno društvo u Jugoslaviji.

Radi upoznavanja čitatelja sa ovim knjigama, donosimo izvode iz njihovih recenzija.

„IZ PROŠLOSTI GRADSKOG PRAVA NOVOG SADA, SOMBORA I SUBOTICE“

„Rukopis Mr. Slavena Bačića 'Iz prošlosti gradskog prava Novog Sada, Sombora i Subotice', u tematskom pogledu nadovezuje se na autorovu knjigu Povelje slobodnih kraljevskih gradova Novog Sada, Sombora i Subotice (Subotica, 1995). Pomenuta knjiga afirmisala je ovog autora kao jednog od najtalentovanijih mladih historičara države i prava u nas.

Saznanja koja nam nudi ovaj rukopis nisu tek pravna ili istorijska... Na ovom mestu se pokazuje da ozbiljna istorijska analiza nikad nije tek priča o prošlosti – Bačić prošlost tumači, ukazujući – implicitno, ali za pažljivog čitaoca uvek jasno – na relevantnost pravno-istorijskih izvora za razumevanje sadašnjosti. Od vremena koje je u ovom radu istraživano kroz optiku pravnih izvora, vojvođanski gradovi dobili su u nasleđe modernu kulturu koja, valja verovati, uspela da se odupre razornim uticajima radikalnih levih i radikalnih desnih režima i ideologija. Ovaj rukopis predstavljaće, verujem, dragoceno štivo za one koji bi želeli da prodube svoje razumevanje pravne i političke kulture Vojvodine, upravo onog kompleksa kognitivnog nasleđa, pravne svesti i vrednosnih orijentacija koji čine osnovu specifičnog vojvođanskog multikulturnog identiteta.“

(prof. dr. Nenad Dimitrijević, Central European University, Budapest)

„Autor u svom radu obrađuje određeni segment iz bogate pravne zaostavštine nekadašnjih slobodnih kraljevskih gradova Novog Sada, Sombora i Subotice... U tom nastojanju mr Slaven Bačić se pokazuje kao vrsni poznavalac Ugarske XVIII veka, kako u istorijskom, tako i u pravnom pogledu.“

(dr. Antal Hegedűs, naučni saradnik Instituta za istoriju Filozofskog fakulteta u Novom Sadu)

„PRIPOVITKE“

„... osnov pretežnog dijela ovih pripovjedaka je tkivo nenadmašne ljepote; briljantno su komponirane, pregledne su, jasne i date s punim osjećajem za mjeru; radnja je spretno vođena, iskazana čudesno lakom naracijom, sažetim opisima, majstorskim dijalogom koji je izvorište vrca voga humora, obrta, doskočica i iskonske mudrosti jednostavnog čovjeka.“

(Lazar Merković)

„Suradnici, sljedbenici i štovatelji Balinta Vujkova, kako u posveti piše, ovom su knjigom bogatiji za još jedan sraz s jezičnom poviješću. Jezikoslovci, poglavito dijalektolozi, kao uži i stručniji dio, dobili su njome, pak, i jednu novinu u vidu jezičnih, tj. ortografskih postupaka kakvih do sada u djelima Balinta Vujkova nije bilo.

Srećom, postojali su ljudi poput Balinta Vujkova koji su nam govori naših starih podarili na dlanu, predočavajući nam tako da sve ima svoj vijek trajanja. Stoga se i rečenica: „Fala mojoj majki i didi što su me učili divanit“, koju s ponosom ističem, čini zajedničkom za sve koji osjećaju što ona znači.“

(Zlatko Romić)

„RASKRIVANJE“

„Po obliku, kratkoći, sadržaju i fakturi ove pjesme nas donekle podsjećaju na kinesku i japansku poeziju. Međutim, to je samo vanjski privid.

On je izgradio sebi i drugima jedan, po razmjerama mali no zato pouzdan poetsko-filozofski sustav, što ga u sazvučju pjesnika u našoj regiji izdvaja od ostalih.“

(Lazar Merković)

„Svježim metaforama, poetskim slikama, ekonomijom riječi, pjesnik oslobađa poeziju i knjigu „balasta“ kojom je današnja poezija na žalost žestoko opterećena.

Zadatak, koji je pjesnik postavio – da mišljenje propjeva, a pjesma promisli odnose datosti na relaciji: konačno-beskonačno, vječno-trenutno, svjetlo-tama... – ispunjen je.“

(Vojislav Sekelj)

Priznanja bačkim Hrvatima

U ponedjeljak 25. svibnja 1998. godine u Reichl palači (današnjoj zgradi Likovnoga susreta), pred četrdesetak nazočnih posjetitelja za Subotičane je otvoren I. etno-festival fotografije, filma i videa na čast „Paunovo pero“. U okviru večeri Subotičanima je predstavljena knjiga „Cigane moj!“, izložene su slike i fotografije o Romima, a svoj prinos programu je među ostalim, dalo i nekoliko romskih ansambala iz Subotice.

Zanimljivo je zabilježiti zapažanje koje je, predstavljajući knjigu „Cigane moj!“, iznio prof. dr. Velin Lazić, Predsjednik PČESE. On je istaknuo kako u ovim krajevima truba nikada nije bila narodni instrument i ujedno iznio uvjerenje kako su pred modernom najezdom turskog melosa iz Srbije, omladnog u tzv. turbo-folku, „vojvođanski Romi i Bijevci sa sjevera Bačke“ vjerojatno jedini koji će sačuvati izvornu vojvođansku muziku. Drugi komentari bačkim Hrvatima prof. Lazić je iznio prilikom pregleda radova subotičkih autora u knjizi, kao je najveće pohvale iznio Beli Duranciju i Alojziju Stantiću, iz čijih su radova pročitani i odabrani ulomci.

s.b.

Tjedan Hrvata Vojvodine u Zagrebu od 15. do 21. lipnja 1998.

Program

Ponedjeljak, 15. lipnja

U 17 sati – Svečano otvorenje Tjedna u dvorani Hrvatske matice iseljenika, zatim otvorenje izložbe fotografija u Atriju (I. polukat HMI)

Utorak, 16. lipnja

U 13 sati – Tribina: „Društveno-politički život Hrvata u Vojvodini“, dvorana HMI.
U 20 sati – Otvorenje izložbe likovnog stvaralaštva, „Klovićevi dvori“, Jezuitski trg

Srijeda, 17. lipnja

U 12 sati – Dan književnika, prostorije Hrvatskoga društva književnika, Trg bana

Jelačića,
U 17 sati – Susret u Matici hrvatskoj, dvorana MH
U 20 sati – Dramska večer, dvorana „Vidra“

Četvrtak, 18. lipnja

U 10,15 sati – Posjet HAZU i radni susret, prostorije HAZU
U 13 sati – Tribina: „Povijest – jezik i običaji“, dvorana HMI
U 20 sati – Koncert Subotičkog tamburačkog orkestra, Hrvatski glazbeni zavod

Petak, 19. lipnja

Prijam kod predsjednika RH ili kod premijera, Posjet Saboru RH, sabornica RH

U 12 sati – Polaganje vijenca na Oltar domovine, Medvedgrad
U 17 sati – Susret sa Zavičajnom udrugom, dvorana HMI
U 20 sati – Večer bačkih specijaliteta, restaurant u Frankopanskoj

Subota, 20. lipnja

U 9,30 sati – Susret i misa s nadbiskupom Zagrebačkim, zagrebačka katedrala
U 12 sati – Posjet grobu bana Jelačića, Novi dvori
U 20 sati – Večer folkolora, Zvonimirova dvorana

Nedjelja, 21. lipnja

U 10 sati – Svečana povorka, HNK – katedrala
U 11,30 sati – Sveta misa, katedrala
U 13 sati – Svečanost Tjedna, Trg bana Jelačića
U 14 sati – Piknik, Marija Bistrica

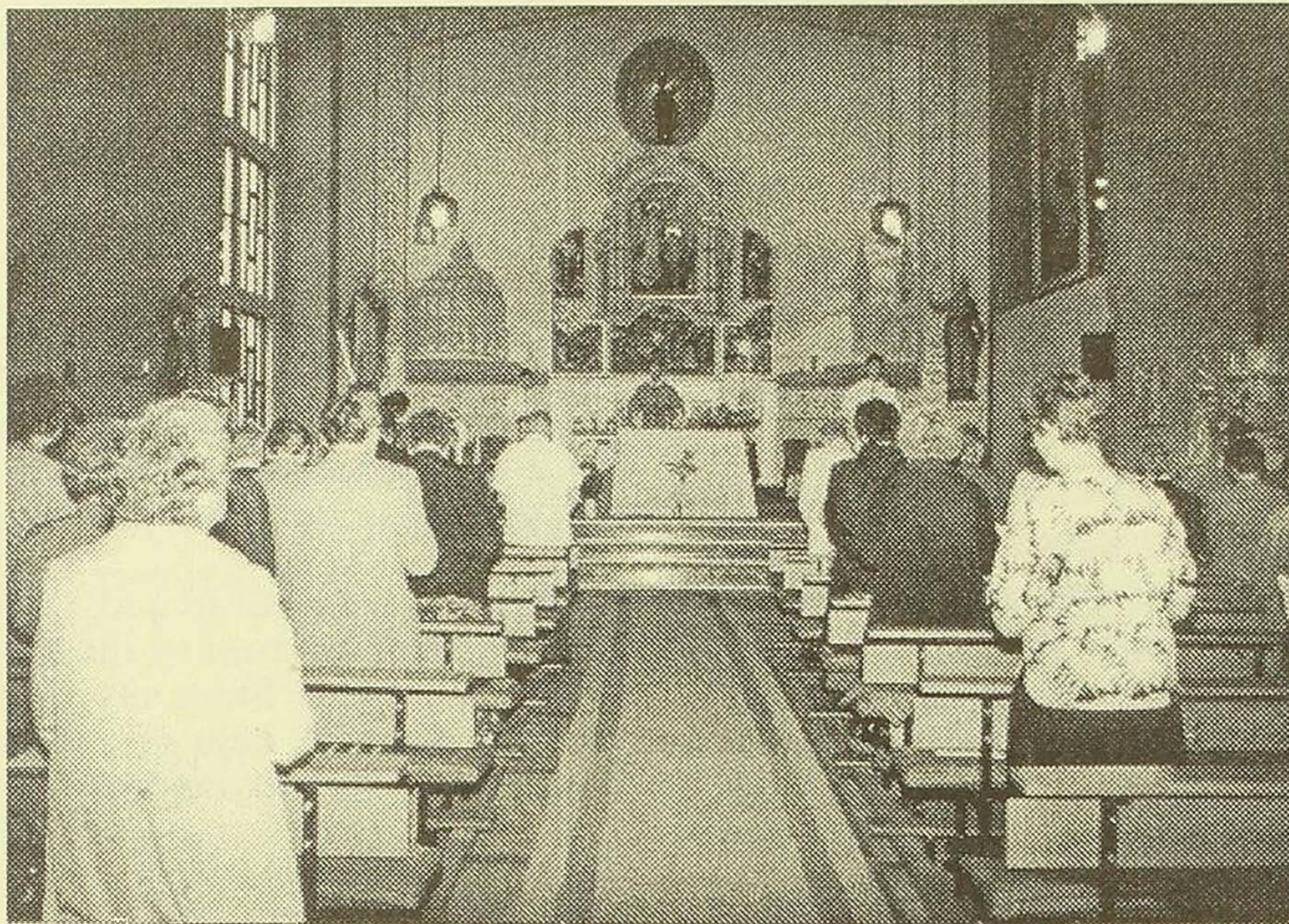
U organizaciji Njemačkog narodnog saveza

Njemačka misa i koncert - za Duhove

Protekle subote, 30. svibnja, u povodu vjerskoga blagdana – Duhovi, Njemački narodni savez (Deutscher Volkersband) organizirao je dvije svečanosti.

Prijepodne je, u Katoličkoj crkvi Marija Majka Crkve u Aleksandrovu, održana sveta misa na njemačkom jeziku, koju je služio vlč. Jakob Pfeiffer iz Odžaka. Kao domaćin, vlč. Andrija Kopilović, poželio je dobrodošlicu prisutnima, istakavši da se svako na svome maternjem jeziku Bogu treba obraćati. Velečasni Kopilović iznio je, također, i nekoliko zanimljivih podataka o samoj crkvi: kamen temeljac je donešen iz Njemačke; oltar je iz njemačke crkve iz Ratkova; oltarna slika koja pokazuje sv. Ivana Nepomuka, zapravo je spašena slika iz uništene njemačke crkve u Gakovu, a kipovi duž zidova crkve spašeni su iz njemačkih crkava iz Vojvodine, koje danas više ne postoje. Stoga je potpuno razumljiva rečenica vlč. Kopilovića – da su Nijemci u ovoj crkvi kod svoje kuće, koju je uputio prisutnima.

Uprkos nastojbi pojedinih Subotičana da se misa na njemačkom jeziku ne održi (!), kao i nekorektnom postupku zbora „Pro musica“, koji je već ugovoreno i najavljeno učešće na ovoj

svečanosti dan prije nastupa otkazao – misa je služena u punoj crkvi.

Istoga dana, u popodnevnim satima, uspješno je izveden i program u Evangeličkoj crkvi. Tamo je, nakon što su članovi NjNS na njemačkom jeziku pročitali odlomke iz Biblije, nastupio amaterski (ali u svom odnosu sa suradnicima krajnje profesionalni) mješoviti zbor „Musica viva“ iz Cantavira. I ovoga puta se vrijednom pažnje pokazala tradicija kvalitetnih glazbenih zborova koje Cantavir njeguje. Pod izvanrednim dirigentskim ravnateljstvom profesorice glazbe – Eve Gubene, zbor je svojim izvedbama duhovne glazbe skladatelja Palestrine, Bacha, Kodalya, Mokranjca – oduševio posjetioce koncerta. Oni su imali priliku čuti izvedbe na čak pet jezika: njemačkom, mađarskom, engleskom, latinskom i srpskom (premda repertoar zbora obuhvaća još i izvedbe na francuskom i talijanskom jeziku, kao i korpus svjetovnih pjesama).

Zbor „Musica viva“, koji traje tek tri godine, za kratko se vrijeme uspio plasirati među tri najbolja glazbena zbora u Vojvodini (Pokrajinsko natjecanje zborova u Rumi, 1997.), a gostovao je u mnogim mjestima Vojvodine.

Toga poslijepodneva, u Evangeličkoj crkvi, dvadeset i pet članova, koliko zbor broji, pobralo je burne aplauze, koji su ih dva puta pozivali na bis.

Vesna Weiss

TREĆI SVIJET

Suživot

„Subotica je jedna specifična sredina“ - ovu frazu će Vam i ne trepnuvši, sasvim nedužnom, prvi prolaznik sasuti u lice. Ako želite da saznate nešto više o tzv. specifičnosti, Vaš uporni sagovornik će nemoćno klimnuti glavom, i ostaviti Vas bez odgovora. Fama o specifičnosti se urezala u pamćenje naših sugrađana, poput one da je „Slobodan Milošević faktor mira na Balkanu“ ili „da mira nema alternativu“...

Subotica je navodno srednjoevropski grad, navodno multietnička sredina u kojoj „složno i u ekstremnoj ljubavi“ živi preko 43 nacije. Subotica je jedna palanka, koja se urušava u sebe, pred najezdom primitivizma i žabokrečine. Studenti koji studiraju u Subotici, mogu da ponesu titulu Najbezbržnijih studenata u istoriji čovečanstva. Subotičke kulturne ustanove su ruinirane i dekadentne, gde se ne zna ko puni gepeke - Direktori ili Kritičari. Subotica ima dva olinjala bioskopa u kojima je leti pakleno toplo, a zimi Vam para izlazi iz usta, dok uzdišete za svojom heroinom na platnu. U Subotici živi i radi desetine pisaca i pesnika, koji pišu to što pišu, koji hvale to što pišu, koji se međusobno nagrađuju za to što pišu.

Subotica je, kako će Vam ponosno reći Subotičani, vrlo, vrlo specifična.

A onda one 43 nacije. I njihova ljubav... Budalaštine. I prvi i drugi, ali i 43. će Vam iskreno priznati da im ostali smetaju i da bi najviše voleli da su sami i izolovani na svom ostrvu međusobne tolerancije. Jednima smeta ćirilica i turbo-subkultura, uniforme i čistke nepodobnih..., drugima smeta jezik koji ne razumeju, smatraju da je ovo njihovo i samo njihovo, da ovi drugi nemaju prava na ovu teritoriju... Treći su očajni. Neshvaćeni i malobrojni, ali ipak nesložni. Pocepiani na dva dela, jedni druge smatraju izdajnike Velike Ideje. I tako puta 43. Ja, kao iskreni levičar, za razliku

od kriminalaca koji pod plaštom levice pljačkaju i zavađaju ljude, uveravam i jedne i druge, ali i ostalih 40, da je zajednički život naša sudbina, ma koliko gorka nekom bila.

Prvo ide patriotizam, koji prerasta u nacionalizam /setite se žutih i plavih/, koji se mutira u šovinizam. Šovinizam je mržnja koji vodi ka krvoproliću. Neki ljudi, slepi od mržnje, najviše se nadaju Bosni u Vojvodini. Svi sa svakim, svi protiv svih. U jednom opštem ratu do istrebljenja, da bi na kraju, kao u onoj jeftinoj i nemaštovitoj seriji, jedan jedini preživeli, uspinjući se uz zid, kojim su se civilizovani ljudi odvojili od nas, uskliknuo: Pobjeda! Sve je naše! To su oni koji se smeju kada Denis K. u dosadnom filmu Spasitelj mučki ubija Muslimane. Da nam se ne bi desilo, ono što nam neprijatelj misli, ja Vam savetujem da svakom, ko Vam tvrdi da je suživot nepotreban i nemoguć, odmah opalite šamar. Ja takve ignorišem do kraja života. Jer ko zna da li je on pisac onog vampirskog grafita, (Ovo je naše, ostali napolje!) koji je zgrozio svakog ko razmišlja kao ja.

Meni su svi sumnjivi.

Baris O.

Radionica kreativnoga pisanja na hrvatskom

Na Otvorenom univerzitetu u tijeku je druga Radionica kreativnoga pisanja uz potporu Fonda za otvoreno društvo. Zainteresirani čitatelji mogu se javiti ili osobno doći u Uredništvo „Žiga“ svake srijede od 10 do 12 sati ili dobiti potrebne informacije telefonom na broj: ++381 24 28-334.

Voditelj Radionice je Vojislav Sekelj.

Prvi Hrvat sa zlatnom olimpijskom kolajnom

Historijest subotičkog sporta bilježi sjajnu aktivnost koncem XIX i početkom XX stoljeća. Najzanimljivija figura je svakako figura talentiranog sportaša, nepobjedivog majstora u hodanju, Đuro Stantića, prvog Hrvata-Bunjevca osvajača olimpijske zlatne kolajne.

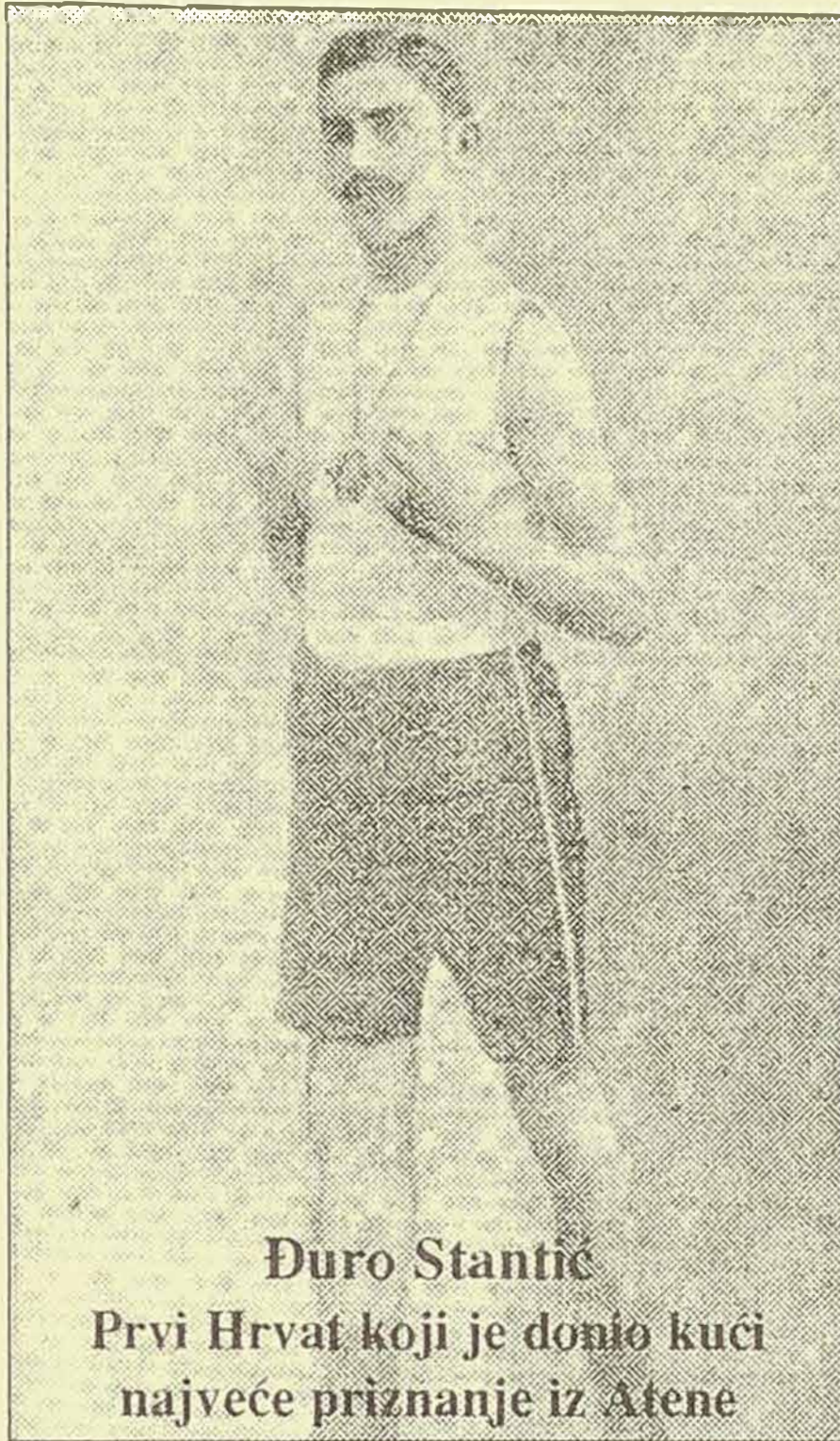
U prvom desetljeću ovog stoljeća, njegovo je ime najpoznatije u Europi kao natjecatelja. Gdje god se pojavljuje odnosi pobjede. Natječe se i pobjeđuje u Pragu, Beču, Budimpešti, Klužu, Gracu, Segedinu, Birminghamu, Londonu, Berlinu, Ateni i mnogim drugim mjestima. Na svjetskom prvenstvu u Berlinu, 8. rujna 1911., stazu u duljini od 75 km prelazi u vremenu od 8 sati, 46 minuta i 24 sekundi, što je onodobno, po onodobnom tisku, predstavljalo svjetski rekord na toj stazi i donijelo mu titulu „Šampiona Berlina“.

Međutim, njegov najveći i najznačajniji uspjeh jest pobjeda na 3000 m hodanja na međuolimpijskim igrama 1906 u Ateni. Pomenuto natjecanje održano je u čast proslave desete obljetnice održavanja modernih olimpijskih igara.

Kako je do svega ovoga došlo? Jedan detalj razjašnjava pojavu budućeg fenomena u hodanju. Na jednom atletskom natjecanju na Paliću, 1900-te, odvijalo se natjecanje i u brzom hodanju. Na startu, među Subotičanima, bili su i poznati natjecatelji iz Mađarske. Pred sam start sucima je prišao mlad čovjek obučen u civilno odijelo i u čizmama i izrazio želju da se natječe. Suci su se nasmijali, odvrćući ga. Međutim, čovjek u čizmama bio je uporan. Stao je na trk stazu i kada je utrka krenula, pošao je i on prvenstveno povicima i smijehom publike. Naravno, hodajući po vanjskoj stazi on je morao prijeći daleko više, no nakon prvih krugova natjecatelj u civilu snažno je „vukao“ naprijed. I, dogodilo se „čudo“. Natjecatelj u čizmama, na opće zaprepašćenje publike i svih stručnjaka, uvjerljivo je pobijedio. Poslije toga profesor Nikola Matković otpočinje sustavni rad na usavršavanju

nadarenog hodača.

Godine 1905. na izlučnom natjecanju za sastav državne reprezentacije Stantić pobjeđuje i postaje kandidat za Olimpijadu u Ateni 1906. Međutim, njegova izvanredna natjecateljska sposobnost nije bila dovoljna da bi oputovao u Atenu: trebalo je pronaći materijalna sredstva u iznosu oko 200 kruna. Velika suma, koju Stantić i njegovi učitelji nisu mogli pronaći. Burno je izgledala sjednica gradskog savjeta kada se na njoj povela debata o dodjeli sredstava Stantiću za odlazak na Olimpijadu. Ipak, veliko razumijevanje i ljubav prema sportu pobijedilo je konzervativni stav starih vijećnika: iz proračuna grada odobreni novac i vrata za odlazak na najveće natjecanje bila su otvorena.

Đuro Stantić
Prvi Hrvat koji je donio kući najveće priznanje iz Atene

Veliki mramorni stadion „Herodes Atticus“ u Ateni, ispunjen do posljednjeg mjesta, očekivao je svečani nastup 900 sudionika iz 13 zemalja. Među njima, skromno, nezapaženo nastupao je i mladi natjecatelj iz Subotice, Hrvat-Bunjevac, Đuro Stantić u sastavu ondašnje Ugarske.

Na borilištima za atletiku pobjeđivalci su odlični predstavnici Amerike i, kao na prethodnoj olimpijadi u St. Luisu, predstavnici „novog svijeta“ bili su najbolji.

Prema planu, Stantić je prvo nastupio u disciplini hodanja na 1500 m. Startalo je devet natjecatelja. Stantić jedno vrijeme ubjedljivo vodi, no nakon pređenih 1000 m, uslijed zadobivenih grčeva i probadanja, prinuđen je odustati od daljnjeg natjecanja. Drugoga dana slijedi nastup na 3000 m. Nastupilo je osam natjecatelja. Utrka se odvijala naizgled normalno. Međutim, nešto nije bilo u redu. Javljeni

su prosvjedi. Natjecateljska komisija na čelu s grčkim prestolonaslijednikom Konstantinom diskvalificirala je šest natjecatelja zbog nepropisnog hodanja i utrku poništila. Na molbu rukovodstva mađarske reprezentacije utrka je narednog dana ponovljena. U obnovljenoj utrci Stantić je do posljednjih 50 m bio na čelu. U stopu su ga pratili austrijanac Eugen Spiegler i Englez R. E. Wilkinson. Budući nisu mogli obići žilavog subotičanina formalno su trčeci to učinili i zajednički utrčali u cilj s vremenom 15 minuta i 13,2 sekunde. Komisija je odmah reagirala i obojicu diskvalificirala i Stantića proglasila pobjednikom.

Na svečanom postolju, gdje su stajali junaci Olimpijskih igara, uz zvuke fanfara, primio je Stantić zlatnu Olimpijsku kolajnu i klasični lovorov vijenac, a grčki prestolonaslijednik Konstantin osobno mu je uručio zlatni pokal koji se danas čuva u privatnoj kolekciji.

San je bio ostvaren.

Doček Stantića u Suboticu bio je veličanstven! Tisuće građana, na čelu s Gradskim savjetom i roditeljima mladog junaka, u razdraganom oduševljenju i radosti odali su priznanje nekadašnjem čudnom usamljenom hodaču s Paličkog puta...

Pobjedama iz 1906. nije bila završena sjajna karijera Đure Stantića. Još se mnogo puta do rata natjecao i pobjeđivao. Rat je prekinuo slavni hod ovog fenomena i 1918. došla je i smrt najboljeg atletičara u disciplinama hodanja na početku ovoga stoljeća.

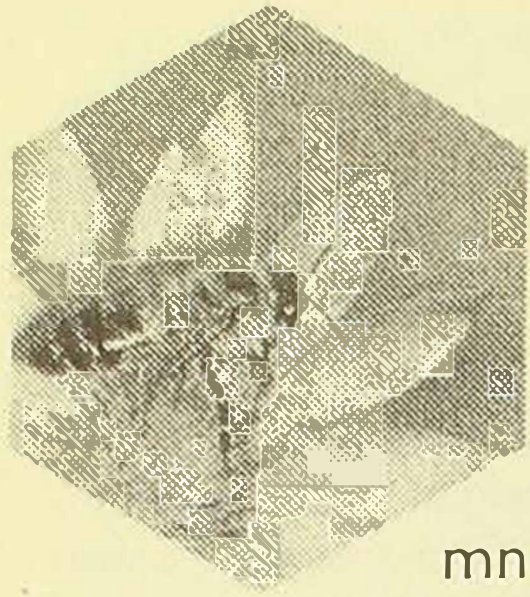
Đuro Stantić rođen je 19. kolovoza 1878. u Subotici, a umro je 9. srpnja 1918., također u Subotici. Grad Subotica je u znak poštovanja jednu ulicu nazvala imenom Đure Stantića.

Ante Zomborčević

Njegovo Visočanstvo

Nije Bog, ali ima moć, slavu da mu na zemlji nema ravna. Svuda je omiljen tamo gdje je ljudska noga kročila. O Njemu pričaju mladi i stari. Tu nema generacijskog jaza. Njemu se klanjaju i obožavaju ga crnci i bijelci, carevi i kraljevi i najveći vođe svijeta. Tada su oni obični ljudi. Nikad sličniji nama. Ne poznaju vjersku diskriminaciju. Više Mu je naklonjen muški spol, ali sve više osvaja i srca ljepšeg spola. Postali smo robovi i sluge poradi Njega. Kada je On u pitanju sve nam drugo postaje sporedno. Ima magičnu moć katarze. Traži vezanost i identifikaciju. Pritajemo dio Njega. Njegovo osnovno sredstvo moći jeste lopta crno bijele boje. Igra se nogom, iako se pobjeđuje glavom. Cilj jeste gol i to u protivničkoj mreži. Tada dolazi do erupcije oduševljenja. Mnogi padaju u trans i ekstazu. Neki bi tamno voljeli i umrijeti, jer tada se isplatilo živjeti. Život bez njega kao da je siromašniji i manje važniji dio. Zadovoljni smo ako ga gledamo putem TV, a ako nam se ukaže šansa da to gledamo izravno sreći nema kraja. Ovih dana uprte oči svijeta bit će u Francuskoj. Tamo se odigrava smotra svjetskog prvenstva. Ratovi, elementarne nesreće, tuga, bijeda bar za trenutak dolaze u drugi plan. Narod želi igre i tu nema kraja. Bez kruha se privremeno i može, bar dok traju igre. Popularna „buba“ počinje izluđivati svijet. Ona je okrugla i nikada joj ne možete vjerovati. I kad je sigurno nije sigurno. I pored toga svi u nju vjerujemo. Zašto ne bi nama bila naklonjena? Možda je došlo naših pet minuta? On vjeruje u svoje, Ti vjeruješ u svoje, Ja vjerujem u svoje. Dakle, Naprijed Naši! Najvažnija sporedna stvar na svijetu ulazi u picentar zbivanja. Počinje ludilo. To nije lako izdržati ali o tome drugi put. Poravimo dovoljno pića i nešto za grickanje. To nam je tada jedino neophodno. Stvarajmo živce i oni će nam trebati za novi cirkus. Neka nam je fortuna naklonjena. Ne očajavajmo ako ne budemo prvi. Sve nam to ide u staž. Vratit ćemo im milica drago. Ta lopta je okrugla. Njen osnovni cilj je da se kotrlja, a naš da to i vidimo. Ponekad vam je okruglo na čošu! Njegovo visočanstvo je Nogomet.

Iti 98

Zablude o kristaliziranom medu

Mnogi kupci, samo zbog svog neznanja, prilikom kupovine meda izbjegavaju nabaviti onaj koji se stvrdnuo – kristalizirao. Oni od trgovca i pčelara zahtijevaju samo žitki med i zbog toga se mnogi prodavci meda, naročito u toku zime, trude da zadovolje ukus potrošača pa svoj kristalizirani med čak i na vatri dovode u dopadljivo žitko stanje. Tom prilikom, zagrijavanjem ili pregrijavanjem, medu se oduzimaju mnoge ljekovite osobine, zbog kojih ga inače potrošači sigurno i kupuju.

Otkriveni hormon u medu – holin – izaziva gibanje u želudcu i crijevima, a od toga ovisi normalna probava i zdravlje čovjeka. Taj hormon osposobljava čovečji organizam time što tvori koje su sadržane u medu brzo otpreme do mjesta gdje su potrebne. Uporabom meda omogućava se normalan rad crijeva i sprečava se zatvor, naročito kod djece.

Organske kiseline u medu povoljno utiču na crijevnu floru, sprečavajući fermentaciju, a eterična ulja i prirodni šećer u vrlo gustom stanju su čisti antiseptivi. Zbog toga med veoma povoljno djeluju pri raznim crijevnim krvarenjima.

Preteranim zagrijavanjem meda na vatri ili stavljenjem u vrele tekućine uništavaju se u medu holin, eterična ulja i drugi dragocjeni sastojci, pa med tada gubi svoju pravu vrijednost. Zbog toga ne bi nikad trebalo med stavljati u vrele čajeve ili u kipuće mlijeko, nego tek kada se rashlade do temperature od oko 40 – 50 C.

Nema nikakvog razloga da se kristalizirani med smatra manje vrijednim, jer je to potpuno normalna pojava prilikom odležavanja. Veća ili manja skolnost meda da prelazi u čvrsto stanje ovisi u prvom redu od koncentracije šećera u njemu, njegovom odnosu prema količini vode, i o relativnom omjeru između dva glavna šećera u medu, – glikoze i fruktoze. Ako je u medu više glikoze, više se kristalizira. Na proces kristalizacije utiče i vrsta biljke od koje potiče med, vlažnost i temperatura zraka i prostorija u kojoj je med smješten.

Umjesto da izbjegavaju kristalizirani med, kupci bi imali čak i razloga da mu daju i prednost, jer je to važan znak da je riječ o zaista prirodnom medu. Inače kristalizirani med je okusom prijatniji od tekućeg meda iste vrste. Njegov okus je najčešće blaži i podnošljiviji, pa mu stoga oni koji su upućeni u suštinu kristalizacije daju i izvjesne prednosti.

Ante Zomborčević

Prvi srpski moderni novac

Sredinom 19 stoljeća u Srbiji se nalazilo u optički 43 vrste različitog metalnog novca, a takođe ruski i austrijske novčanice. Promet je bio znatno otežan, je stoga izdavanje domaćeg novca postalo prije potreba.

Na Miholjskoj skupštini, 1867. godine, stavljajući je pregled da se iskuje srpski novac. koncem siječnja 1868. godine ministar finansija otputovao je za Beču pregovara o mogućnosti da se u bečkoj kovnici kućni bakarni novac za potrebe Srbije, a 15. ožujka doneo je Najviše rješenje o kovanju domaće monete. Srpske novine su 13. siječnja opomenule narod da se čuva pažnja većih suma stranog bakarnog novca, jer uskoro srpski bakrenjaci zamjeniti stranu monetu i neće stranom bakru pasti cijena.

Iskovano je tri apoena u bakru: od jedne pare, pet i deset para, u vrijednosti od preko sedamdeset i milijuna para. Rad je obavljen u austrijskoj državnoj kovnici u Beču. Graveri su bili stranci. Austrijanac to A. Scharf za komade od jedne i deset para. F. Laizek za primerak od pet para. Novci su rađeni u skladu s ugledu na novce zemalja članica latinske monetarne unije.

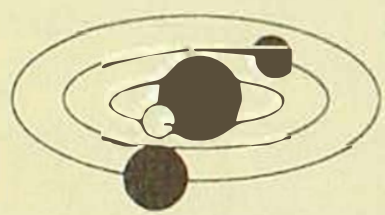
Na aversu (predenjoj strani) novca nalazi se kruna kneza Mihajla i natpis unaokolo: „Obrenović III Kralj srpski“. Na reversu (drugoj strani) je oznaka vrijednosti ispisana krupnim arapskim brojevima (1, 5, 10), ispod broja riječ „para“. Iznad broja je knjaževska kruna, a ispod riječi „para“ nalazi se godina 1869. Unaokolo je vijenac od lovorovog i hrastovog lišća.

Težina novca u gramima odgovara apoenu: jedan para od jedne pare težak je jedan gram, pet para težak je pet grama, a desetoparac ima deset grama.

Legura od koje su novac iskovali sadrži 90% bakra, 4% kalaja i 1% cinka.

Prvi srpski novac pušten je u promet 20. veljače 1869. godine, a zadržao se u optičaju više od petnaest godina.

Ante Zomborčević

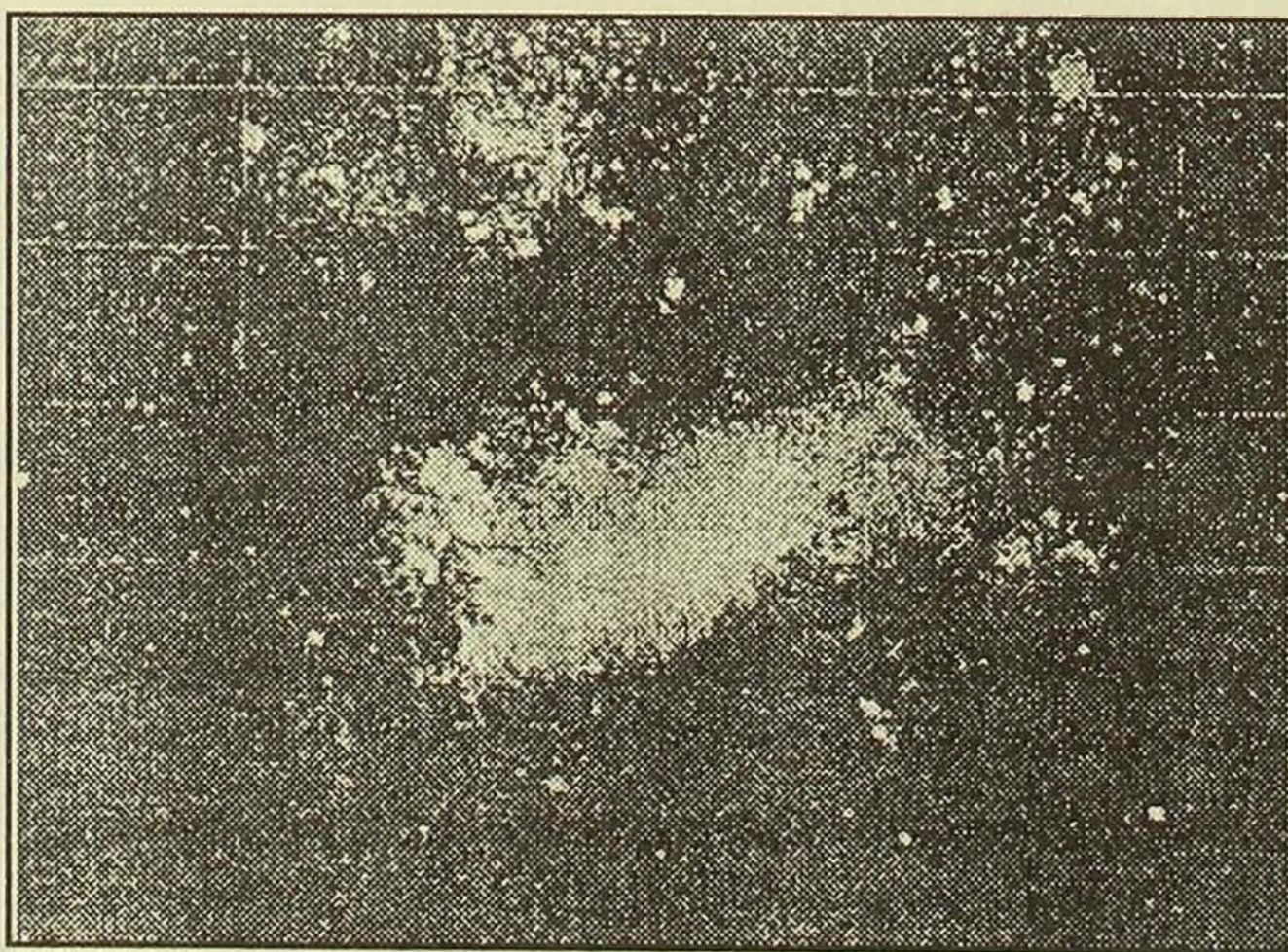
Svemir 17

Spektri galaksija

Godine 1963. C. Seyfert otkriva u spektrima nekih galaksija, točnije u njihovim jedrima, sjajne emisione linije, za razliku od drugih normalnih galaksija koje posjeduju apsorpcione (tamne linije na svjetlijem fonu) spektre. Emisioni spektri zvijezdolikih jedara u galaksijama i širina njihovih spektralnih sjajnih linija navode na veliku količinu plina i brzinu od nekoliko tisuća km/s. Pedesetih godina ovo je potvrdila i radio astronomija. NGC 1275. U Perzeju A, Seyferova galaksija. Ali, ima ih i sa slabim radio zračenjem ili bez. Od svih poznatih ovih galaksija svega osam ih posjeduje veću prividnu veličinu (sjaj) od 13. Ne zna se da li njihova jedra čine zvijezde ili ih i nema, ili su ovi objekti neka vrsta kvazara? Zna se samo da se u njima odvijaju burni fizički procesi i da iz svojih jedara emitiraju materiju, što se opaža putem njihovih spektara.

U nekim dijelovima neba opaža se veći broj galaksija nego u drugima;

idajući od zona apsorpcije galaksije skupljaju se u skupine. Dajući se k Galaktičkom ekvatoru, u našem Mliječnom putu one zbog međuzvezdane tamne materije, svjetlost i vidljivost im opada. Skupovi galaksija slični rasijanim skupovima zvijezda. Brojnost skupova je teže odrediti i to radi: neodređenih granica različitih gustina, projektiranosti jednih na druge i općem položaju galaksija čija je gustina skoro srazmjerna u svim zonama neba. Ipak ih dijelimo na pravilne i nepravilne. Prvi su gušći i posjeduju vrstu sferne simetrije, drugi sadrže galaksije svih tipova: i: u Djevici, Velikom Medvjedu, Lovačkim psima... Pravi skupovi se gotovo svi sastoje od eliptičnih galaksija tipa E, a ima ih i spiralskih tipa SO., Coma Berenice.

Veliki Magelanov oblak

Udaljenost galaksija mjerena je Hablovim zakonom ili crvenim pomakom, zbog velikih udaljenosti, prividnim sjajem kao i eksplozije kakve supernove u njima. Vacoulevi drugi misle da postoje i superskupine galaksija. Tako naš mjesni skup galaksija čini gigantski skup sa središtem u skupu Djevice. Brzina rotacije ovog sistema na njegovim ivicama od njegovog središta iznosi blizu 1000 km/s.

(nastavit će se)

Lazar Francišković

Komšija (VIII.)

Dida Đuro i Sepika (II.)

...kogod doživi što god lipo tog se često rado sića i ponovo doživljava, pa se tako i ja sićam, ko da je juče bilo, jedne nezaboravne posite kinima. Jedne litnje nedilje posle podne, na nas je došo red da kinima idemo u goste – na divan. Posli podnovanja, posidali smo u astal pod ambetušom, da za malu užnu pojidemo koji komad mampogače (1.). Dida su odredili da će u goste Sepikinima ići majka, mama, ujo i nas dvoje dice, – da budu pridstavljena sva tri naraštata otelji. Mama nas je prigledala: kako smo se prisvukli, dal su nam čiste (2.), imamol u džepu čistu maramicu (3.), jesul zakopčana pucad na bazi (4.) i zaponjkima (5.)... Kad je provireno da smo svi spremni da smo, dida su metnili svečan šešir na glavu, bacili kaput priko leđa uzeli višnjovac (7.), pa smo pošli svojim putom. Naprid smo išli mi odostrag dida i majka, u paru po dvoje, svako on vagašom (8.). Majka je na rukama ponela za pliku ispečenu tepsiju pogače (9.), pokrila je štucanom, izroljanom, bilom i sa tankim crvenim oćama salvetom, sa rojticama, izgledala je ko da oća izvadena iz izloga dućana.

Sepika nas je pogledo i kad je vidio da smo krenuli u put prema salašu, već je stoji kod kapišijom je otvorio – ko kad ulaze svatovi (10.). Najali smo mu: „Faljen Isus!“ a dalje je otajeno: „Uvik Isus faljen bio!; Jestel radi gostim.“ „A ko se ne bi radovo ovakim gostima.“ ušli smo leđinu salaša. Sepikina obitelj: dvoje stari oćelja, žena mu Lena i dvi ćeri su nas čekali za astalom. I sa njima su razminjeni pozdravi, ponudili su da posidimo na klupe za dugačak astal u ladu odrom (11.). Majka je metnila pogaču na astal oćin: (otprilike): „Vidi, Lena, šta sam ja danas pekla, pa sam donela pogaču da je koštamo, jel je dobra.“ (Posli kad sam odrasto ubardo (12.) samoliko su naši stari bili uvidavni: moja majka Liza je bila na glasu ko editižna kuvarica, falili su je na sve strane. Lena, Švabica, nije se istilalaćenjem pogače – pekla je kojekako slatko tisto (13.), kaki je bio bićko većine Švaba. Majka je nije tila uvridit da unaprid pofali svoju pogaču, pa je oćinu pripuštila drugima (14.). Nismo se oma latili pogače, tala je pokrivena na astalu. Doće već red na nju da se načme.

Na divanom se nije čekalo, njeg su se stariji oma latili. Onda se zdravilo računa kako će se ljudi ponašat za astalom, pa iako je bilo ovako eliti društvo, dok je jedan divanio, drugi su ćutali i čekali kad će na nji oćied. U divanu se moglo desiti da stariji upadne u rič mladem, al da u dvi mladi starijem – nikako. Uvik se za astalom pazilo na to šta se ra- u roćelju, jel se tamo vodi glavna rič. Mladi su slušali šta divane star- anali su da će i oni vrimenom doć na red da kažu koju rič, dok je za ćuridilo da za astalom divane samo kad ji što god pitaju. Stariji su imali

o čemu pripovidat: muškarci o litini (15.), o kojekakim teškoćama, o josagu, ko je šta čuo prid crkvom med svojim narodom... Dogovarali su se ako će zajedno radit koji veći poso: liti da voze žito u mobu, da što pri- ja sabiju kamaru da u slučaju nailaska kiše ne zakisne. Na mobu su vuk- li đubre na sprezanje (16.). Žene su imale svoj divan o tom šta su ili šta će kuvat, koliko i kako su ostavili dunca (17.), koliko su napravile tarane, kako njim ide odranjivanje pileža, kad će koja čupat guske i dal će joj za to tribat pomoć, kad će naić „Crveni čivutin“ (18.) da kupuje jaja i pilež...

Mladi su imali slične divane, a mi dica smo bili tamo da slušamo, jel Sepikine cure nisu znale bunjevački, a mi opet ni rič švapski, pa smo samo slušali i čekali kad ćemo posli pogače poć da pogledamo kaku pri- novu imadu kod josaga i kako njim on napriduje (19.)

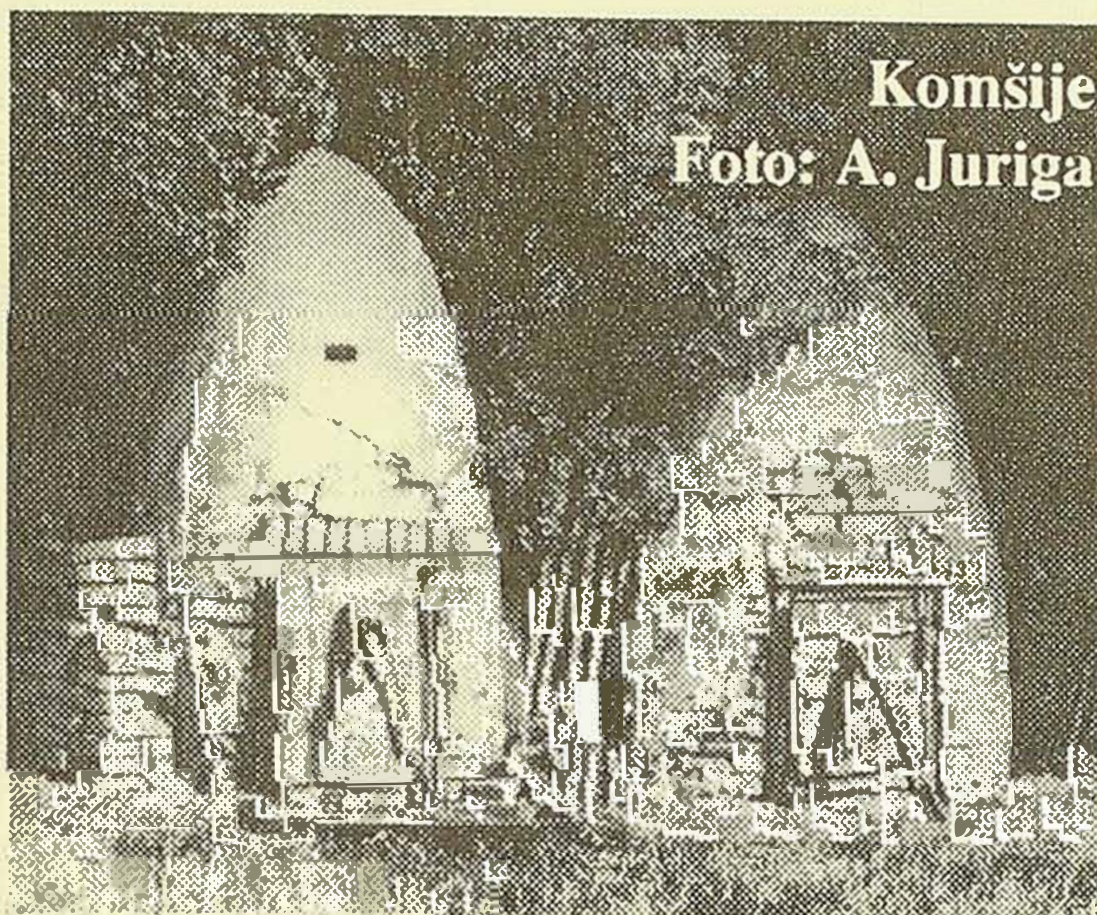
Posli kraćeg uvodnog divana Lena je iznela nož i pladanj (20.), načela pogaču i kaki je red oćičene krajove (21.) je metnila u pladanj. Naravno stariji su već posli prvog zalogaja počeli falit pogaču, koja je bi- la široka, savijena jupika je ispunila tepsiju, kora primazana jajima, jed- nako napunjena makom, – izgledom je bila za „prid kuma“ (22.). Pogača nas je sve raskrivila, mi smo je ili reda radi, al su je se Sepikini zato dobro latili. Divan više nije bio toliko „ukoćen“, a mi dica smo bili pažljivi slušači.

Ja sam onda nikako pošo u škuli, pa mi je bilo čudno kako su divanili stariji. Sepika je bio glavni pripovidač, dobro je divanio bunjevački, sa švapskim naglaskom, al nisam razumio kako su se sporazumile majka Liza i Lena. Majka je rodod sa Bikova, malo je natucala (23.) mađar- ski, koliko je mogla naučit za jednu-dvi norme u škuli. Lena je kod Sepike došla iz čistog švapskog kraja, jedva da je znala po koju mađarsku rič. Al to nije smetalo majki i Leni da svaka divani svojim jezikom i da se usput pot- pomažu rukama, brez gramatike. Važno njim je bilo da su se sporazumile, a ja sam mislio da one divane samo onako da njim prode vrime. Da su se razumile uverio sam se sutradan, kad mi je majka kazla, da odem kod Lene i da će mi ona dat kvoćku. Drugi dan sam tako uradio i kazao Leni da me je majka poslala rad kvoćke. Lena je ušla u ketrenac (24.) i otaleg mi je iznela, sve- zla joj noge (25.), metnio sam je pod pazuvo, zafalio se i odno je majki. To je bila očigledna potvrda da su se dvi žene dobro razumile.

Ovako gošćenje liti trajalo je par sati, do namirivanja, al njim je i to- liko vrimena bilo dosta da se izdivane, a do slideće posite skupiće se druge novosti koje će razminit med sobom.

I ovo je jedan od škulski primera kako se ljudi mogu dobro pazit, is- pomagat i poštitvat, iako su med njima velike razlike: pripadnici su dva naroda, koji su imali i poteškoću u sporazumevanju. U slučaju komšijan- ja mog dide Đure i Sepike sve razlike med njima je potrla potreba odnosa da se med sobom cine i uvažavaju, jel kako je kazo moj dida – lipče je lipo.

Alojzije Stantić

Komšije
Foto: A. Juriga

Favnički

kutak

Vokšovanje

...je tradicionalni (je li to u ovom slučaju isto što i arkaični?) termin bačkih Bunjevaca za političko glasovanje. Podrijetlo vodi od latinske riječi *vox*, koja i u latinskom jeziku ima temeljno značenje *glasa, tona*, a potom i *riječi, očitovanja*. Neposredno je da latinska riječ preuzeta u bunjevačkoj riječi *vokš*, koja na glas na izborima.

U pravničkom kutku je svojedobno dosta pisano o izborima, ali se načelnim faktima uglavnom nema što dodati.

Ostaje, međutim, činjenica da je i ova demokratska institucija našem aktualnom osobenom političkom sustavu uglavnom rođena, pa su ovakvi izbori jedan od elemenata naše „fasadne demokracije“, koji neki već nazivaju „slobokracijom“.

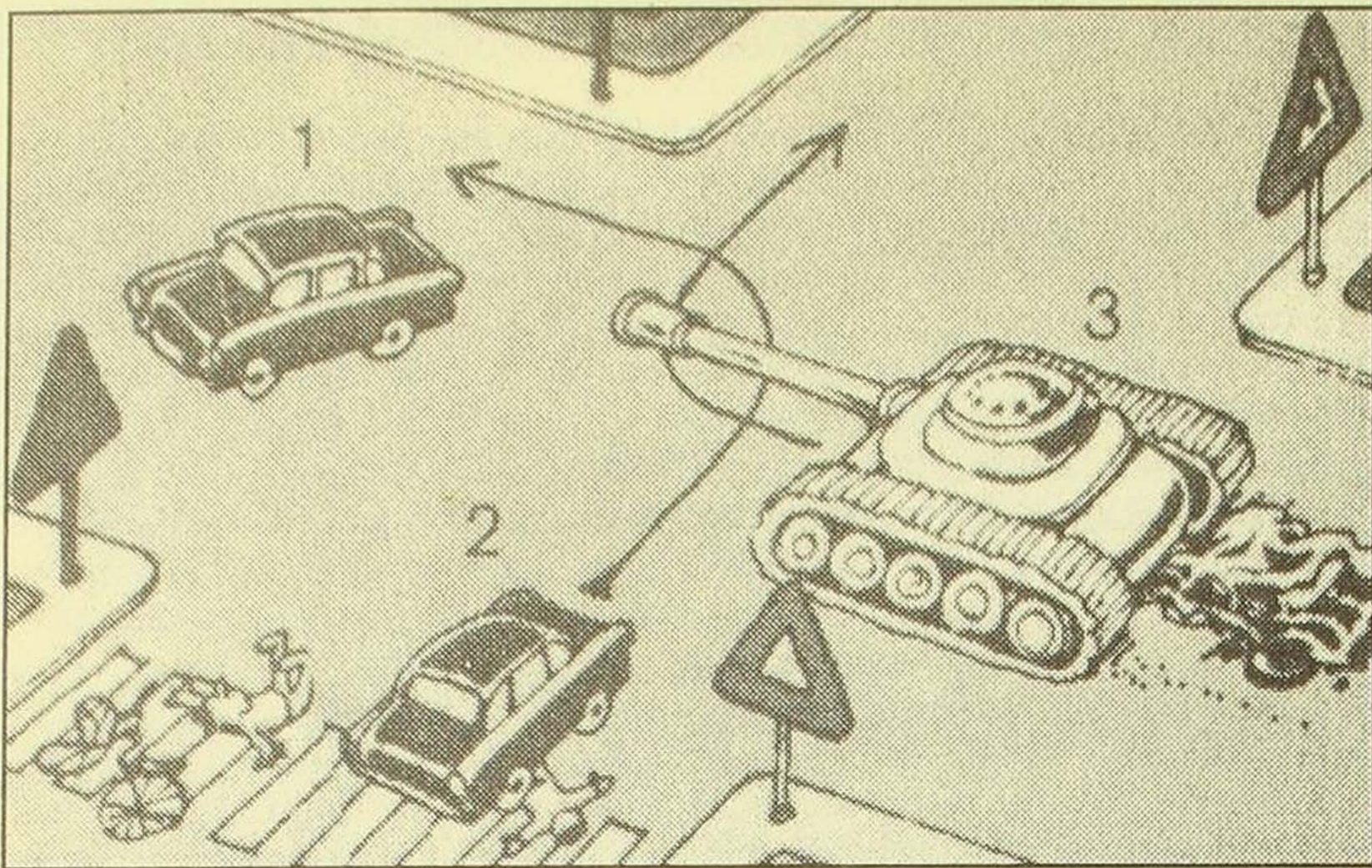
Posljednji crnogorski izbori očito odudaraju od ovdašnjeg poslanijeg iskustva i za nadati je da će to imati odjeka i u društvu dijelu federacije, što bi jednoga dana trebalo izgledati kao i u susednoj Mađarskoj, koja polako, glede ovoga pitanja, dostiže ideju Zapadnoga svijeta. To, naravno, podrazumijeva i tamošnji problem „nezainteresiranosti građana za pitanja zajednice (tj. politiku u najširem smislu riječi)“ i nedostatnim građanskim aktivizmom u javnoj sferi“, što se s aktualne ovdašnje situacije to doista može činiti idealom.

(j. š.)

MANJE POZNATE RIČI:

- (1.) majka Liza je bila nedostižna u pečenju pogače i drugog tista. Nijedna od tri ćeri, snaje ili unuka joj se u tome nije ni približila (divanili su da joj je to bio Božji dar)
- (2.) mi dica smi liti išli bosu, al ako smo kudgod išli morali smo s nogu sprat stari pra
- (3.) kad su dica išla u goste uvik je kogod od stariji proviro imadul čistu maramicu
- (4.) obašva – okovratnik
- (5.) zaponjak – kraj rukava košulje i sl. koji se zakopčava
- (6.) kad se po vrućini išlo u goste muškarac je bio svečaniji ako mu je kaput bio priko leđa
- (7.) višnjovac – od izabranog izdanka višnje napravljena batina, dugačka oko 1,5 – 1,8 m
- (8.) vagaš – kolotrag
- (9.) majka je ispekla tepsiju pogače da svim dotekne i još malo pritkne („Ako nije priteklo, nije ni doteklo“.)
- (10.) kad su na salašu čekali goste kogod je pogledo i kad su se približili širom njim je otvorio kapiju – taki je bio srdačan doček
- (11.) prid skoro svakim salašom je

- bio posaden or, pod kojim su po lipom vrimenu posidali za astal (od or neće muve i komarci)
- (12.) ubardat – svatit, dobro zapamtit
- (13.) slatko tisto – sitni kolači
- (14.) naši stari nisu voli kad se kogod sam fali – falu su pripuštili drugom
- (15.) litina – poljoprivredni usiv
- (16.) sprezat – kad konje dva vlasnika upregnu u jednu zapregu
- (17.) dunc – kompot
- (18.) Crveni čivutin – Weiss Ignac poznat bajmački trgovac živinom i jajima
- (19.) ljudi su volili pokazivat – razgledat tuđ gazdašag, tako su se unapriđivali
- (20.) pladanj – tanjir
- (21.) krajove pogača su ili (izdrobili u mliko) ponediljkom
- (22.) „prid kuma“ – znači da se daje što god odabrano (ko prid kuma u svatovima)
- (23.) natucat – sricat
- (24.) ketrenac – Isprid staje, sa obadve strane, prostor u kojem su držali ranu za josag i piću (kabasta rana), za flišku potrošnju
- (25.) živinu je tako lakše nosit u rukama, jel se nemož kopreat (otimat) i ozlidit niktima

Koji od ovih sudionika u prometu krši propise?

** Vozilo 1 ne smije se parkirati unutar označenog mjesta usred raskršća.

** Vozilo 2 je zaprljalo voznu traku te prvo omelo biciklista a zatim i opteretilo pješaka.

** Vozilo 3 se pogrešno svrstalo.

Kutak sluđenih

Studenti bez profesora

Velika je drama obuhvatila sveučilište nam – novi im je a krut okvir djelovanja nametnut ovih dana. Tako rekuć, sveučilište nam je postalo kao vojarna – željezna disciplina povezana je iskonski sa slijepom poslušnošću. Stoga su neki profesori, iliti visoki časnici vojske znanosti, u prijestolnici nam stupili u štrajk, a neki hoće podnijeti i ostavke. No, u našoj je palanci to posve drugačije. Tu se čak niti vidi da je tu nešto mijenjano. A i zašto bi se trebalo vidjeti kad se zna da su subotički fakulteti pod apsolutnom jurisdikcijom Lijevo-desne koalicije. Stoga ovdašnji sluđeni studenti-podanici ne moraju strahovati da će ostati bez svojih profesora. Oni se predobri i preposlušni nadničari Države. A za sarnu stvar će se ionako izboriti netko drugi. Drugdje.

Mudrost

Ako kaniš pobijediti, ne smiješ izgubiti

Momo Ford

Iz starog tiska

Hvala „Bunjevačkom žackalu“

Vjerovali ili ne, ali iscrpli smo svu građu koju je sedar brojeva „Bunjevačkog žackala“ imalo. Mogli ste vidjeti o su način i teme njihova „žackanja“ po mnogu čemu bila at tuelna. Kao takvi zacijelo su ušli u povijest subotičkog novinstva. I to onog časnog i poštenog. „Žig“ im ovoga put iskazuje još jednom zahvalu za učinjeno. Jer, bili su trag r kojemu smo mi baštinili svoje pisanje.

Uredništvo „Žig“

ĐEVERE, BRAVO!

Milo mi je milo to što mi se snilo. Ipak, đevere, zavidim Van što ste na naslovnoj stranici „Naše borbe“ bez mene. Ipak, digl ste čašu u to ime, dovoljno visoko. Nadam se da ćemo i mi usko ro na sjeveru Bačke, Demokratski, glede budućnosti, čašu dić još više. Zaslužujemo to.

Čestitamo još jednom.

Globus

ŠTAMPARIJA BRZE USLUGE

Centar za umnožavanje i prepisivanje

Otmara Majera 10, 24000 Subotica
Tel./fax: (024) 551-202, 553-142

NUDIMO VAM:

Vizit karte	Obrasce
Pozivnice	Knjige
Plakate	Novine
Prospekte	Kartonsku ambalažu
Kataloge	Papirnu ambalažu
Nalepnice	Ostalu robu po nanarudžbi

Bunjevačka narodna pripovitka

Zabilježio i obradio: Balint Vujkov

Pomaže Bogu

Bio jedan stari baščar, čudo vridan dida, a imo pet sinova – pet opasni linčina.

Jednog lita nebo se dugo nije orosilo, kad jedno poslipodne evo nike tanke kišice. Vidi dida po oblaku, taka kišica neće čestito ni pra sabit, pa ne čeka već ko i svaki dan kane u ruke pa zaliva usiv.

Kišica maždi, dida nosi vodu iz bunara, zaliva, kad naide sin što bi mogo bit pravi pridnjak u linosti. Naslonio se na batinu, ta lin je još i stojat na svojim nogama, pa u smij:

– Kiša pada, a vi zalivate? Bačo, pa šta vi to radite?!

Zna otac šta radi, pa njemu lipo kaže:

– Sinko, pomažem

dragom Bogu. Malo on, malo ja, pa ćemo sušu valjda barem poplašit.

Linčina se ko trgo, pa će i on okrenit divan ko na niko mudrovanje. Kaže on:

– Tako i triba, bačo, samo vi njemu pomozite koliko možete. Bog-otac je već zdravo ostario, pa se možda već i zamorio.

A otac ga dočekao:

– Ne možda, već cigurno. Sinko moj, kako se on ne bi zamorio kad je stvorio čitav ovaj svit i u njemu tolike ljude, kad sam se ja već i primorio, a stvorio sam svega pet sinova, al med njima ni jednog čovika.

Kazivao: Pajo Šečević, Bikovo, rođen 1888.

Vid

Stoje pored kerite Pišta i Stipan i gledaju k laticu.

– Što ona avion leti soko! – kaže Pišta.

– Nije ona neg onaj – pravlja ga Stipan.

– Aaa, što ti dobro vidiš opet će Pišta.

